

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Pohled žáků základní školy na asistenta pedagoga

Vypracoval: Jana Zemanová
Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Procházka, Ph.D.

České Budějovice 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 10.7.2020

Jana Zemanová

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala vedoucímu práce PhDr. Miroslavu Procházkovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky, metodické vedení práce, podporu, toleranci a lidský přístup.

Dále chci vyjádřit poděkování za podporu mé rodině, blízkým a všem, kteří se podíleli na výzkumném šetření.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá Pohledem žáků základní školy na asistenta pedagoga. Teoretická část se skládá ze dvou hlavních kapitol. První definuje inkluzivního vzdělávání a jeho podobu na základní škole. Druhá kapitola se zabývá profesí asistenta pedagoga. Nejdříve legislativou upravující jeho práci, a to z pohledu požadované kvalifikace, vykonávání přímé a nepřímé pedagogické činnosti a také platového zařazení. V neposlední řadě vymezením náplně práce asistenta pedagoga a spoluprací mezi učitelem a asistentem pedagoga na základní škole. Cílem této práce je zjistit, jaký pohled mají žáci základní školy na asistenta pedagoga, jaká je podle nich náplň jeho práce a jaké mají zkušenosti se spoluprací mezi asistentem a učitelem.

Klíčová slova: inkluzivní vzdělávání, asistent pedagoga

Abstract

This bachelor thesis focuses on an opinion of pupils of elementary school on teacher's assistant. The theoretical part consists of two main chapters. The first is the definition of inclusive education and its form in primary school. The second chapter focus on the profession of teacher's assistant. Firstly, the legislation governing this profession, from the point of view of needed qualifications, performing direct and indirect pedagogical activities and salary classification. Then defining the subject of work of the teacher's assistant and cooperation between the teacher and the teacher's assistant at primary school. The aim of this thesis is to find out what opinion of pupils of elementary school on teacher's assistant, what according to them is the subject of his work and what is their experience with cooperation between the assistant and the teacher.

Key words: inklusive education; the teacher's assistant

Obsah

Prohlášení.....	1
Poděkování.....	1
Anotace	1
Abstract.....	1
Úvod.....	8
1 Inkluzivní vzdělávání.....	10
1.1 Inkluzivní vzdělávání na základní škole	12
2 Asistent pedagoga	14
2.1 Legislativa upravující práci asistenta pedagoga.....	15
2.1.1 Kvalifikace asistenta pedagoga.....	15
2.1.2 Vykonávání přímé a nepřímé pedagogické činnosti.....	17
2.1.3 Platové zařazení asistenta pedagoga	17
2.2 Náplň práce asistenta pedagoga	18
2.3 Spolupráce asistenta pedagoga s učitelem	19
3 Cíle práce a metodika výzkumu.....	21
3.1 Cíle práce a výzkumné otázky	21
3.2 Metodika výzkumu.....	21
3.3 Popis výzkumného souboru	23
4 Výsledky kvantitativního výzkumu	24
4.1 Vyhodnocení dotazníků	24
4.1.1 Otázka č. 1 „V jakém jsi ročníku?“	24
4.1.2 Otázka č. 2 „Víš o tom, že ve vaší škole pracuje nějaký asistent pedagoga?“	25
4.1.3 Otázka č. 3 „Máte ve třídě asistenta pedagoga?“	26
4.1.4 Otázka č. 4 „Kdo je podle tebe asistent pedagoga?“	26

4.1.5	Otázka č. 5 „Myslíš si, že asistenti pedagoga musí mít stejné vzdělání jako učitelé?	27
4.1.6	Otázka č. 6 „Jaká je podle tebe náplň práce asistenta pedagoga v hodině?“ .	28
4.1.7	Otázka č. 7 „Myslíš si, že je asistent pedagoga ve třídách zapotřebí?“	29
4.1.8	Otázka č. 8 „Označ tři vlastnosti, které by podle tebe měl mít asistent pedagoga.“	30
4.1.9	Otázka č. 9 „Chtěl/a bys mít ve třídě asistenta pedagoga?“	31
5	Výsledky kvalitativního výzkumu	32
5.1	Výsledky rozhovorů	32
6	Diskuse.....	37
7	Závěr	40
8	Seznam literatury	41
9	Internetové zdroje	43
10	Seznam příloh	44

Úvod

Jako téma bakalářské práce jsem si zvolila Pohled žáků základní školy na asistenta pedagoga. V České republice působí ve školách čím dál více pedagogických pracovníků. Během více než deseti let asistenti pedagoga prokázali, že jsou v některých třídách nenahraditelnou součástí. Vzhledem k novelizaci školského zákona a příklonu ministerstva školství k inkluzivnímu vzdělávání a integraci v co největší možné míře, se není čemu divit.

Toto téma je mi velice blízké, neboť již pátým rokem pracuji jako asistent pedagoga na základní škole. V praxi jsem se seznámila s problematikou související s tímto povoláním. Většina českých škol nebyla dostatečně připravena na integraci všech dětí. Výsledkem rychlého příklonu k inkluzivnímu vzdělávání byl stav, kdy se samotné školy učily, jak správně děti se speciálními vzdělávacími potřebami začleňovat za pochodu. Setkala jsem se s nejistotou ze strany ředitelů, učitelů i asistentů. Nikdo si nebyl například jistý tím, jak správně nastavit model spolupráce mezi dvěma pedagogickými pracovníky uvnitř jedné třídy. Během několika let navíc přibylo velké množství legislativních předpisů, které ovšem nepřinesly řešení hlavního problému, a to propracovaný dokument, který by dostatečně upravoval a popisoval pracovní rámec činnosti asistenta pedagoga.

Danou problematikou se zabývá stále více odborníků a vychází plno nových velmi užitečných publikací. Témata jako inkluze nebo asistent pedagoga jsou rozebírána ze všech různých stran. Mě však zajímá, jak danou problematiku vnímají ti, kterých se inkluzivní vzdělávání a integrace všech žáků do hlavního vzdělávacího proudu týká nejvíce, a to samotní žáci základních škol. Cílem práce bude zachytit pohled žáků základní školy na přítomnost druhého pedagogického pracovníka ve třídě. Zjistit, jak asistenta pedagoga vnímají děti, které jej vídají každý den ve škole nebo přímo ve třídě.

Tato práce je rozdělená na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část se skládá z dvou hlavních kapitol. První definuje inkluzivní vzdělávání a jeho podobu na základní škole. Druhá kapitola se zabývá profesí asistenta pedagoga. Nejdříve se budu zabývat legislativou upravující jeho práci, a to z pohledu požadované kvalifikace, vykonávání přímé a nepřímé pedagogické činnosti a také platového zařazení. Dále se pokusím vymezit náplň práce asistenta pedagoga. Nakonec pomocí odborné literatury a různých příruček popíšu spolupráci mezi učitelem a asistentem pedagoga na základní škole.

V praktické části se budu zabývat svým výzkumem na základní škole, kde pracuji. Pro svůj výzkum jsem zvolila kvantitativní i kvalitativní typ výzkumu. Pro kvantitativní výzkum jsem vybrala metodu dotazování. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 148 dětí. Kvalitativním výzkumem je doplnění dotazníkového šetření v podobě polostrukturovaného interview. Rozhovor jsem vedla se šesti žáky z rozdílnými zkušenostmi s profesí asistenta pedagoga.

Cílem této práce je zjistit, jaký pohled mají žáci základní školy na asistenta pedagoga, jaká je podle nich náplň jeho práce a jaké mají zkušenosti se spoluprací mezi asistentem a učitelem.

1 Inkluzivní vzdělávání

Dříve než se začnu věnovat samotné kapitole o asistentovi pedagoga, je určitě zapotřebí, abych se pokusila aspoň přiblížit dva základní pojmy, které jsou s prací asistenta pedagoga bezesporu spojeny. Jedná se o pojmy inkluze a integrace. V české společnosti jsou tyto dva pojmy často zaměňovány a neustále skloňovány. Pokusím se tedy v této kapitole definovat oba pojmy a vystihnout co nejlépe rozdíl mezi nimi.

V dnešní době prosazování inkluzivního vzdělávání a touze po naprosté integraci žáků do běžných škol, nelze pracovat v pedagogické sféře bez jakýchkoliv znalostí speciální pedagogiky. „Speciální pedagogiku můžeme definovat jako vědní obor, který se zabývá zákonitostmi výchovy a vzdělávání a rozvojem jedinců, kteří jsou znevýhodněni vůči většinové populaci v oblasti fyzické, psychické nebo sociální a mají speciální výchovně vzdělávací potřeby“ (Fisher, Škoda 2008, s. 14).

Samotný obor sociální pedagogiky je dále členěn na několik disciplín, které se zvláště zabývají specifickými druhy postižení nebo poruch dítěte. Asistenti pedagoga jsou přiřazováni k dětem, na jejichž specifika může asistent i učitel nalézt odpověď v jednotlivých disciplínách speciální pedagogiky. Jedná se o:

- Somatopedii zabývající se tělesným postižením, dlouhodobým onemocněním.
- Tyflopeditii zabývající se zrakovým postižením.
- Surdopedii zabývající se sluchovým postižením.
- Psychopedii zabývající se mentálním postižením.
- Logopedii zabývající se vadami a poruchami řeči.
- Etopedii zabývající se poruchami chování.
- Speciální pedagogiku osob s dílčími nedostatky zabývající se specifickými poruchami učení (ADHD, ADD).
- Speciální pedagogiku osob s kombinovaným postižením zabývající se dvěma a více postiženími (Slowík 2016).

Inkluzivní vzdělávání zakořenilo v roce 1994 na Světové konferenci v Salamance, kde se skloňovaly pojmy jako speciální vzdělávání, škola pro všechny či speciální potřeby dětí ve třídě. Vše shrnuje Deklarace konference v Salamance z roku 1994: „Princip inkluze implikuje, že běžné školy by měly vzdělávat všechny děti bez ohledu na jejich fyzické, intelektuální, emocionální, sociální, jazykové nebo jiné podmínky“ (Průcha 2003, s. 85).

Samotné pojetí inkluzivního vzdělávání se postupem času samozřejmě vyvíjelo. Zde je pár příkladů definic inkluze, inkluzivního vzdělávání, od různých autorů:

„Řada principů, které zabezpečují, že žáci se speciálními vzdělávacími potřebami jsou respektováni a přijímáni jako hodnotní členové komunity – Uditsky, 1993. (...) Proces, v němž škola přihlíží při úpravě kurikula k vhodné podpoře individuálních potřeb žáků – Sebba 1996. (...) Inkluze je proces zavádění hodnot do praxe. Zaměřujeme se na všechny žáky a překonávání překážek všech forem marginalizace, exkluze a podceňování. Nejde nám pouze o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami – Ainscow et al. 2006“ (Kratochvílová 2013, s. 16).

I když se zdá, že se u nás inkluze začala objevovat teprve nedávno, opak je pravdou. V naší zemi se dostávalo vzdělávání dětem se speciálními potřebami již v 19. století, kdy vznikaly speciální školy pro nevidomé, duševně choré či slabomyslné. Postupně se dostávalo lepší vzdělávání dětem s různým tělesným postižením. V druhé polovině 20. století se postupně zřizovaly školy pomocné a zvláštní. Poslední školský zákon vyšel v roce 1984 a na další se muselo čekat, a to do roku 2004 (Titzl, 2016).

Integrované vzdělávání je chápáno jako “přístupy a způsoby zapojení žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami do hlavních proudů vzdělávání a do běžných škol“ (Průcha 2003, s. 87). Jde tedy o nevyučování slabších jedinců ze základních škol do škol speciálních, ale naopak, ucelení jednoho vzdělávacího systému, který bude dostačující jak pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, tak i žáky běžně zvládající proces základního vzdělávání (Kratochvílová 2013).

Jak tvrdí Hájková (2010), je idea integrace velmi moderní na mezinárodní úrovni. Být zastáncem integrace rovná se souhlasit s dodržováním rovného přístupu ve společnosti. A právě inkluzivní vzdělávání je typickým znakem moderní společnosti, ve které se prosazuje rovnováha lidské pospolitosti.

Rozdíl mezi integrací a inkluzí velmi jasně vykládá Tannenbergerová (2012, s. 26): „Integrace je ovšem více záležitostí praxe než filozofickým konceptem. V integraci se jedná zejména o faktické začlenění jedince, tedy o provedení všech nutných opatření k tomu, aby byl jedinec přijat do skupiny či společnosti. Integraci lze tedy chápat jako nástroj, mechanismus či opatření. Naproti tomu je inkluze pojímána jako systém nebo směr.“

V neposlední řadě je důležité připomenout, jakým způsobem přistupuje k inkluzivnímu vzdělávání samo ministerstvo školství. V roce 2010 vydalo MŠTM Národní akční plán inkluzivního vzdělávání, kde definuje inkluzivní vzdělávání jako: „rozvíjející kulturu školy směrem k sociální soudržnosti, vzdělávání vycházející z uspořádání běžné školy způsobem, který naplňuje koncept rovných příležitostí a nabízí adekvátní podporu v rámci vyučování všem dětem bez ohledu na jejich individuální rozdíly s cílem maximálně rozvinou jejich vzdělávací potencial“ (Němec, Šimáčková-Laurenčíková, Hájková 2010, s. 9).

1.1 Inkluzivní vzdělávání na základní škole

Začlenění všech dětí do běžného vzdělávacího procesu, a zároveň poskytnutí všech možných opatření, která jim napomůžou v tomto procesu uspět. „Cílem speciálně pedagogické podpory je maximální rozvoj osobnosti dětí, žáků s postižením, narušením, ohrožením a optimální stupeň jejich socializace. Současně je však nutné si uvědomit, že míra speciálně pedagogické podpory je významně ovlivněna individuálními faktory, materiálními a sociálními podmínkami prostředí, v němž tyto děti žijí“ (Šafrová 2014, s. 79).

Během několika let bezesporu vzrostla hustota pedagogických pracovníků ve třídách na základních školách. Asistenti pedagogů ve ZŠ již nejsou žádnou raritou, ale spíše samozřejmostí. Pokud učitelé nebo rodiče dítěte pozorují na dítěti, že by potřebovalo zjednodušit přístup k učení a jedná se opravdu o zjevné potřeby, dohází dítě do některého z poradenských středisek. Mezi školská poradenská zařízení řadíme pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra. Základní úlohu těchto center nachází Kohoutek (1999) v poskytování psychologického a pedagogického poradenství v oblasti připravenosti, zralosti a způsobilosti dětí na docházku do základního vzdělávacího systému.

Obsáhlou diagnostikou dítěte může dojít k zjištění, že se jedná o dítě se speciálními vzdělávacími potřebami. Poradny docházejí postupně k řešení žákova problému a do škol zasílají doporučení, kterými se musí školy řídit a žákovi je umožnit. Pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra, která sepisují doporučení podpůrných opatření pro děti, stále častěji přistupují k řešení nejvyššího stupně podpůrných opatření. Pojďme si tedy jen lehce nastínit, o jaká podpůrná opatření jde,

neboť jedním z těchto opatření je právě zařazení asistenta pedagoga do třídy. Dále řešit různé výchovné problémy dětí a otázky v souvislosti s inkluzí.

Dle § 16 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) se „podpůrnými opatřeními rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta.“

Podpůrná opatření jsou rozdělena do pěti stupňů. 1. stupeň zajišťuje škola. Je na škole, aby správně identifikovala speciální potřeby žáka a posléze vyhodnotila efektivnost zavedených opatření, úlev. Tato opatření mohou být realizována po celou dobu základní školní docházky. Pokud ovšem během 6 měsíců nedojde ke zlepšení žákovo výstupů, kontaktuje škola a zákonný zástupce žáka školské poradenské zařízení (Michalík, Baslerová, Felcmanová 2015).

2. až 5. stupeň podpůrných opatření tedy navrhuje jedno ze školských poradenských zařízení. Zařízení identifikuje potřeby dítěte a poté navrhuje opatření, která jsou nezbytná. Doporučení od poradenského zařízení je pro školu závazné a musí jej realizovat. Jedná se zejména o úpravu podmínek přijímání ke vzdělávání, vytváření individuálního vzdělávacího plánu, poradenská pomoc školy, pedagogická intervence či podpora asistenta pedagoga. Mezi zařízením a školou musí fungovat dobrá spolupráce, kterou zajišťuje školní speciální pedagog nebo výchovný poradce. Během školního roku si zařízení několikrát vyžaduje vyhodnocování podpůrných opatření a kontroluje tím jejich dodržování ze strany školy (Michalík, Baslerová, Felcmanová 2015).

Jestliže zařízení doporučí jako podpůrné opatření podporu asistenta pedagoga, většinou se jedná o sdíleného asistenta, tedy není ve třídě asistent pro jednoho žáka, ale sdílený asistent pro více žáků s individuálními potřebami. Vše se odvozuje od stupně podpůrného opatření. U 2. a 3. stupně bývá asistent sdílený pro max. 5 žáků ve třídě. U 4. a 5. stupně bývá asistent přítomen u jednoho žáka, neboť se většinou jedná o dítě s vyšším mentálním postižením, zdravotním postižením nebo kombinovaným postižením (Michalík, Baslerová, Felcmanová 2015).

2 Asistent pedagoga

K tomu, aby byly systematicky uplatňovány principy integrace a inkluze v českém vzdělávacím systému, bylo nejdříve zapotřebí novelizace školského zákona. Tato novelizace přišla v roce 2015, a neustále probíhá její zdokonalování. Hlavním úkolem bylo vytvoření takových podmínek, které budou dostačující pro všechny děti, žáky a studenty, kterých se integrace týká.

Pokud nestačí žákovi poskytnout již zmíněné nižší stupně podpůrných opatření, je žákovi umožněno využít toho nejvyšší opatření, čímž je asistence pedagogického pracovníka během výuky. Dochází k tomu, že je ve třídě přítomen nejen hlavní pedagog, učitel, ale i asistent pedagoga, druhý pedagogický pracovník. Tento stav je v českém školství stále běžnější situací.

Asistent pedagoga je tedy pedagogický pracovník, který je zařazen do třídy s integrovaným žákem či žáky se speciálními potřebami. Asistent spolupracuje ve třídě s učitelem společně se snaží vytvářet vhodné podmínky pro kvalitní výuku všem dětem, nejen těm se speciálními potřebami. Jde o to, aby asistent nevylučoval svou působností integrované děti, ale naopak snažil se o jejich nejlepší začleňování do běžné výuky (Uzlová 2010).

Pokud hovoříme o asistentské službě, nelze opomenout vymezení rozdílu mezi asistentem pedagoga a osobním asistentem. Rozdílné je zařazení těchto profesí. Osobní asistent spadá většinou pod nějakou neziskovou organizaci, zatímco asistent pedagoga je přímo zaměstnancem školy nebo jiného školního institutu. Služby osobního asistenta definuje zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb. Odlišné je tedy pochopitelně i financování těchto profesí. Asistent pedagoga je financován státní správou (MŠMT), mzdu osobnímu asistentovi hradí organizace, u které je zaměstnán nebo mu na mzdu přispívají rodiče žáka, kterého má na starosti.

Zásadním rozdílem těchto dvou profesí je pro tuto práci rozdílná činnost obou profesí. Osobní asistent je přidělen pouze k jednomu konkrétnímu žákovi, kterému pomáhá ve všech ohledech, nejen výchovně vzdělávacích. Asistent pedagoga by měl pracovat nejen s dětmi se speciálně pedagogickými potřebami, ale pomáhat i ostatním dětem ve třídě, respektive domlouvat se na spolupráci s učitelem (Němec, Šimáčková-Laurenčíková, Hájková 2010).

2.1 Legislativa upravující práci asistenta pedagoga

„Asistent pedagoga je pedagogický pracovník, a hlavně zaměstnanec školy nebo školského zařízení, jehož činnosti a statut jsou definovány v platné legislativě (Kendíkova 2017, s. 37). Klíčovým je zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), kde se poprvé hovoří o zřízení asistenta pedagoga v § 16.

Klíčovým je také zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů (dále jen zákon č. 563/2004 Sb.), kde v § 2 odst. 1 definuje pedagogické pracovníky. § 2 odst. 2 téhož zákona, přímo zařazuje asistenta pedagoga mezi pracovníky, kteří vykonávají přímou pedagogickou činnost, kde je mimo jiné uveden právě i asistent pedagoga.

2.1.1 Kvalifikace asistenta pedagoga

K vykonávání práce asistenta pedagoga je zapotřebí splňovat určité kvalifikační i osobnostní předpoklady. Kvalifikační požadavky na asistenty pedagoga charakterizuje § 20 zákona č. 563/2004 Sb., který definuje dvě roviny asistentské profese.

Prvním případem jsou asistenti, kteří vykonávají přímou pedagogickou činnost ve třídách s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Tito pracovníci musí mít minimálně střední školu s maturitou a minimální pedagogické vzdělání. Získání odborné způsobilosti tohoto druhu činnosti zákon č. 563/2004 Sb. specifikuje takto:

„a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,

b) vysokoškolským vzděláním získaným studiem jiného akreditovaného studijního programu než podle písmene a) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
2. studiem pedagogiky, nebo
3. absolvováním vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga uskutečňovaného vysokou školou nebo zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „studium pro asistenty pedagoga“),

c) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením,

d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene c) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
2. studiem pedagogiky, nebo
3. studiem pro asistenty pedagoga,

e) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením, nebo

f) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením jiného vzdělávacího programu středního vzdělávání než podle písmene e) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
2. studiem pedagogiky, nebo
3. studiem pro asistenty pedagoga

Druhým případem jsou asistenti vykonávající pouze pomocné výchovné práce. Tuto práci může zastávat i člověk se základním vzděláním, který si kvalifikaci doplní formou kurzu studia pro asistenty pedagogů (zákon č. 563/2004 Sb.).

Odborná kvalifikace asistentů pedagoga je bezesporu velmi důležitá, ale jak je tomu v každé pomáhající profesi, zásadní, ne-li důležitější pro tuto profesi, jsou osobnostní předpoklady jedince. Obecné předpoklady, které musí splňovat každý pedagogický pracovník jsou způsobilost k právním úkonům, čistý trestní rejstřík, znalost českého jazyka odborná kvalifikovanost (zákon č. 563/2004 Sb.). Asistent pedagoga by měl být dostatečně motivován k výkonu své práce a k rozvoji, jak kvalifikačnímu, tak osobnostnímu.

Uzlová (2010, s. 45) charakterizuje asistenta pedagoga jako člověka „motivovaného, k jehož základním charakteristikám patří komunikativnost, kreativita, tvořivost, flexibilita, schopnost týmové spolupráce, spolehlivost, dále trpělivost, vstřícnost, empatie, a laskavost. Asistent musí zvládnout vymezení hranic ve vztahu k učiteli, k začleněnému dítěti, jeho spolužákům i rodičům. Musí umět najít správnou míru v těchto vztazích, nebýt příliš dominantní ani submisivní“.

2.1.2 Vykonávání přímé a nepřímé pedagogické činnosti

Stejně jako ostatní pedagogičtí pedagogové i asistent pedagoga vykonává přímou i nepřímou pedagogickou činnost. V případě učitelů je dán přesný rozsah nepřímé pedagogické činnosti. Jedná se ve zkratce o domácí přípravu nebo přípravu mimo vyučování. U asistentů pedagoga není dán přesný rozsah nepřímé pedagogické činnosti. Určení rozsah nepřímé činnosti je v kompetenci vedoucího pracoviště poradenského zařízení nebo ředitele školy.

Nařízení vlády č. 75/2005 Sb. o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, určuje rozsah přímé pedagogické činnosti asistenta na základních školách od 20 po 40 hodin týdně podle potřeby.

Novelizace tohoto nařízení vlády již rozlišuje, zda asistent pracuje na speciální škole či běžné základní škole. Zatímco na speciální škole rozsah přímé pedagogické činnosti odpovídá 36 hodinám týdně, na základní škole zůstává rozsah od 20 až 40 hodin týdně (nařízením vlády č. 195/2019 Sb). Z toho vyplývá, že asistent s úvazkem 1,0 na základní škole může vykonávat 36 hodin přímé pedagogické činnosti a 4 hodiny nepřímé. Má tedy k dispozici pouze 4 hodiny týdně na svou přípravu na hodiny, což je určitě nedostačující.

2.1.3 Platové zařazení asistenta pedagoga

Jedním z nedořešených problémů současného inkluzivního vzdělávání je jeho financování. Povolání asistenta pedagoga je stejně jako ostatní pedagogické profese silně podfinancováno. Jak již bylo zmíněno, odvíjí se plat asistenta týdenní dotace podpůrného opatření (asistence), která je přidělena danému žákovi na základě doporučení z poradenského zařízení. Dále závisí na zařazení do platové třídy podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti daného pracovního místa. Asistent pedagoga může být dle (nařízení vlády č. 222/2010 Sb.) zařazen ředitelem školy do následujících platových tříd:

4. „platová třída

- Přímá pedagogická činnost spočívající v pomocných výchovných pracích zaměřených na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů.
- Přímá pedagogická činnost spočívající v pomocných výchovných pracích zaměřených na vytváření základních pracovních, hygienických, sebeobslužných a jiných návyků.

5. platová třída

- Provádění rutinních prací při výchově dětí a žáků nebo studentů, upevňování jejich společenského chování, pracovních, hygienických, sebeobslužných a jiných návyků, péče a pomoc při pohybové aktivizaci dětí a žáků nebo studentů.
6. platová třída
- Výchovné práce zaměřené na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů.
 - Výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků.
7. platová třída
- Výklad textu, popřípadě učební látky a individuální práce s dětmi a žáky nebo studenty podle stanovených vzdělávacích programů a pokynů.
8. platová třída
- Vzdělávací a výchovná činnost podle přesně stanovených postupů a pokynů učitele nebo vychovatele zaměřená na speciální vzdělávání, individuální vzdělávání nebo specifické výchovné potřeby dítěte, žáka nebo studenta nebo skupiny dětí, žáků nebo studentů.
9. platová třída
- Samostatná vzdělávací a výchovná činnost při vyučování zaměřená na speciální vzdělávací potřeby dítěte, žáka nebo studenta podle rámcových pokynů učitele nebo speciálního pedagoga.
 - Samostatná vzdělávací, výchovná nebo speciálně pedagogická činnost vykonávaná v souladu se stanoveným individuálním vzdělávacím plánem dítěte, žáka nebo studenta podle rámcových pokynů speciálního pedagoga školského poradenského zařízení a v souladu s pokyny učitele“.

2.2 Náplň práce asistenta pedagoga

Asistentova práce se odvíjí od doporučení školského poradenského zařízení. Konkrétní pracovní rozpis asistenta ovšem záleží na řediteli školy. Každé dítě má specifické potřeby, a právě vedení školy a její poradenští pracovníci spolu s učiteli jednotlivých předmětů, se podílí na vzniku individuálního plánu (IVP) žáka. O tohoto plánu se odráží náplň práce asistenta pedagoga. Každý žák by měl plnit výstupy, které jsou specifikovány v jeho IVP a asistent pedagoga je jedním z nástrojů, podpůrných opatření, které k tomu mají žákovi dopomoci. Náplň práce asistenta pedagoga se tedy může lišit, ale zde se pokusím nastínit základní obsah jeho práce na základní škole.

„Základní náplň práce asistenta pedagoga probíhá v interakci s učitelem/učiteli, s žákem/žáky, s rodiči a s poradenskými pracovníky, a to ať už se jedná o pracovníky školního poradenského pracoviště nebo školního poradenského zařízení“ (Vítečková a Váchová 2019, s. 69).

Němec, Michalík (2015) ve Standardu práce asistenta pedagoga popisují základní činnosti asistenta pedagoga s žáky následovně:

- podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) ve třídě i mimo ni;
- práce s žáky bez SVP (nejčastěji se jedná o skupinové práce ve třídě);
- pomoc při samoobsluze a doprovod (jedná se spíše o práci osobního asistenta u žáka s těžkou formou zdravotního postižení);
- příprava na výuku s učitelem;
- doučování žáků (častěji doučování žáků se SVP);
- komunikace s rodiči (žáků s SVP);
- konzultace s pracovníky školských poradenských zařízení a poradenskými pracovníky ve škole (výchovní poradce, speciální pedagog, školní psycholog).

Čadová, Michalík a Petráš (2012) k tomuto seznamu přidávají několik dalších činností. Jedná se o pomoc žákům v upevňování sociální vztahů, kontrola žákova materiálního vybavení, případně jeho zajištění. Dále přítomnost asistenta na pedagogických poradách školy a zájem o další vzdělávání ze strany asistenta.

2.3 Spolupráce asistenta pedagoga s učitelem

Kvalita spolupráce asistenta a učitele je pro inkluzivní vzdělávání velmi důležitá. Při zavádění asistentů na základních školách docházelo k tomu, že ani jedna strana nevěděla, jak má jejich spolupráce vypadat, jelikož nebyly dostačující publikace či předpisy, které by tuto spolupráci popisovaly. Jak intenzivně kooperovat se učitelé s asistenty učili během procesu začleňování dítěte do třídy.

Problémem českého školství může být negativní postoj pedagogů i ředitelů k inkluzivnímu vzdělávání. Někteří učitelé vnímají přítomnost asistentů v jejich vyučovací hodině negativně a asistenta vidí spíše jako hlídačího psa než pomoc. Cítí se nekomfortně při přítomnosti jiného dospělého a neumí tak využít podpory, která se mu nabízí.

Během pár let ovšem vyšlo několik publikací a metodických příruček, které jsou v této oblasti velmi užitečné. Efektivní jsou také poznatky učitelů a asistentů z praxe. Sdílením

svých zkušeností postupně přiházejí na kloub tomu, jak by taková spolupráce mezi učitelem a asistentem pedagoga měla vypadat. Jaké jsou kompetence asistenta, a kde jeho působnost končí, a naopak, co po asistentovi může učitel vyžadovat, a co už není v jeho náplni práce.

Úvaha v Kritických listech z roku 2013, napsaná vystudovanou speciální pedagožkou, pracující jako asistentka pedagoga na základní škole, líčí, jaká je její zkušenost na této pracovní pozici. Autorka upozorňuje na důležitost spolupráce učitele a asistenta pedagoga, podotýká také, že učiteli zůstává odpovědnost za to, jak a s kým asistent v hodině pracuje. Uvádí dále, že užitečný je asistent v hodině pouze za předpokladu kvalitní přípravy, kompromisů a trpělivosti. Jeho přítomnost sama o sobě nemusí být přínosem, zásadní je také fakt, že učitelé neumí asistenty v hodinách kvalitně využívat (Luhanová 2013).

Spolupráce mezi asistentem a učitelem je zásadní v těchto aktivitách:

- komunikace (domluva na spolupráci během výuky i mimo ni, vymezení pravidel spolupráce a konzultace o vývoji dosavadní spolupráce);
- společná příprava na výuku
- informace od asistenta pro učitele o průběhu výuky žáka se SPV
- společná konzultace při hodnocení práce žáků s SVP
- společná domluvy při psaní individuálního vzdělávacího plánu pro žáky s SVP.

Vítečková a Váchová (2019, s. 70) popisují funkční spolupráci mezi asistentem a učitelem ve výuce následovně: „učitel se věnuje většině třídy a asistent pedagoga pracuje po dohodě s učitelem s jedním, či více žáky se speciálními vzdělávacími potřebami; asistent pedagoga se podílí na pomocných činnostech v rámci výuky, jako je kontrola domácích úkolů, zápisů do notýsků či žákovských knížek a pomůcek nebo rozdávání sešitů apod.; či asistent pedagoga dohlíží dle pokynů učitele na činnost třídy, aby se učitel mohl věnovat individuálně žákovi/žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.“

3 Cíle práce a metodika výzkumu

3.1 Cíle práce a výzkumné otázky

Cíl 1: Zmapovat názory žáků základní školy na asistenta pedagoga.

Cíl 2: Popsat, jak vnímají žáci náplň práce asistenta.

Cíl 3: Odhalit, jaké mají žáci zkušenosti se spoluprací mezi asistentem a učitelem.

Výzkumné otázky

- 1) Jaký pohled mají žáci základní školy na asistenta pedagoga?
- 2) Jaká je podle dětí náplň práce asistenta?
- 3) Jak žáci vnímají spolupráci mezi asistentem a učitelem?

Cílů výzkumu a odpovědí na výše uvedené výzkumné otázky bude dosaženo analýzou názorů žáků na vybrané základní škole, a to za použití smíšeného výzkumného designu. Kvantitativní část výzkumu, realizovaná dotazníkovou metodou, bude ověřovat následující výzkumné předpoklady:

Předpoklad č. 1.

Lze předpokládat, že většina respondentů bude vnímat asistenta jako osobu pomáhající jen některým dětem.

Předpoklad č. 2.

Lze předpokládat, že většina respondentů bude hodnotit přítomnost asistenta ve škole jako potřebnou.

Předpoklad č. 3.

Lze předpokládat, že většina respondentů uvede, že by asistenta ve třídě dál mít chtěla.

3.2 Metodika výzkumu

V praktické části nejdříve popíšu výzkumný soubor, dále se budu věnovat kvantitativní části výzkumu a poté výzkumu kvalitativnímu. Zatímco kvantitativní výzkum přinese zkoumané problematice širší sběr dat v podobě dotazníkového šetření, kvalitativní výzkum pomocí polostrukturovaného rozhovoru pomůže prozkoumat problematiku více do hloubky (Gavora 2010).

Prostřednictvím dotazníkového šetření lze získat veliký počet informací za krátký čas. Výhodou je také dobré zpracovávání výsledků (Reichel 2009). Během předvýzkumu jsem si ověřila účelovost a srozumitelnost dotazníku. Před samotným šířením dotazníku jsem v rámci předvýzkumu ověřila, zda je dotazník srozumitelný pro děti na základní škole a je obsahově validní pro dosažení cílů výzkumu. Jak uvádí Vítečková (2018) je předvýzkum nezbytný a otázky pro děti by měly být voleny tak, aby je dostatečně pochopily. Proto jsem dotazníky rozdávala osobně ve třídách, a pokud si některé děti nepochopily otázku, zejména v nižších ročnících, vždy jsem jim otázku dovysvětlila.

Ke kvantitativnímu výzkumu jsem přidala i výzkum kvalitativní, který slouží jako doplnění v podobě podrobnějšího popisování situace na základní škole. Výhodou kvalitativního výzkumu je osobnější kontakt s účastníky výzkumu. V mém případě se jedná o děti, které mě znají ze školy a nebály se se mnou mluvit a vyjádřit svůj názor. Nevýhodou může být sporné zevšeobecnění závěrů, které je v tomto případě dáno také velikostí zkoumaného souboru (Hendl 2016).

Jelikož jsem chtěla pracovat se subjektivními odpověďmi dětí a reagovat ihned na jejich odpovědi, zvolila jsem si jednu z nejvíce užívaných metod v kvalitativním výzkumu, a to interview (Gavora 2010). Interview definujeme jako „takový rozhovor, který je moderovaný a prováděný s určitým cílem a účelem výzkumné studie“ (Miovský 2006, s. 156). Rozhovor je ve srovnání s dotazníkovým šetřením náročnější jak na přípravu, tak na analýzu získaných dat. Přínosem rozhovoru je ovšem to, že během něj můžeme kdykoliv reagovat na odpovědi respondenta a lépe pochopit jeho myšlenky (Vítečková 2018).

Dotazovaným informantům byly kladeny předem připravené otázky, na které odpovídali podle své rozvahy, nebyl na ně vyvíjen žádný nátlak a mohli naprosto svobodně vyjádřit svůj osobní názor. Během rozhovoru nebylo pevně dané pořadí otázek, pokud to bylo nezbytné, položila jsem žákům doplňující otázku tak, aby byla základní otázka jednoznačně zodpovězena (Miovský 2006).

Kombinaci metod kvalitativního a kvantitativního výzkumu se označuje jako smíšená metodologie. Vítečková (2018) definuje smíšený výzkum jako: „obecný přístup, v němž se spojují kvantitativní a kvalitativní metody, techniky nebo paradigmaty v rámci jedné studie“.

3.3 Popis výzkumného souboru

Pro výzkum práce jsem si zvolila základní školu, na které pracuji již 5 let. I když se nejedná o nijak velkou školu, momentálně ji navštěvuje 148 dětí, pracuje na zde 18 pedagogů a 4 asistenti pedagoga. K celkem šesti dětem jsou přiděleni asistenti pedagoga a dalších osm dětí má pedagogickou intervenci.

Na tak malou školu jsou to docela nezvyklá čísla, ale právě zde, na malé škole je vidět, jaký personální dopad má inkluzivní vzdělávání na základní školy. Škola velmi intenzivně spolupracuje s okresní i krajskou pedagogicko-psychologickou poradnou i speciálně pedagogickým centrem, které ročně kontrolují vzdělávání integrovaných žáků ve škole.

Asistenti pedagoga jsou přítomni ve čtyřech třídách u žáků s diagnózami: Downův syndrom, střední nebo lehké mentální postižení, ADHD, specifické poruchy učení, percepčně motorická nezralost či vývojová dysfázie.

Škola se bohužel potýká s nedostatkem prostoru, tudíž není dostatek místa ani na samostatnou práci s dětmi se SVP. Většinu času tráví asistenti s dětmi ve třídě nebo v kabinetech, kde není úplně ideální prostředí pro práci s dětmi se SVP.

Dotazníkového šetření se účastnilo všech 148 dětí. Polostrukturovaný rozhovor jsem mohla vést s šesti dětmi. Nakonec jsem tedy vybrala vždy jedno dítě z následujících ročníků: osmý a devátý ročník, kde nikdy nebyl přítomný asistent pedagoga, druhý a čtvrtý ročník, kde byl přítomen asistent v předešlých letech, ale již není, a pátý a šestý ročník, kde je asistent přítomný od první třídy.

Celé šetření bylo předem připravené a děti byly seznámeny se vším, co šetření obnáší. Nebyly nuceny do vedení rozhovoru, pokud by jim to bylo nepříjemné a nikde nejsou zveřejňována jejich jména nebo věk. Pro tuto práci je důležitá pouze informace, v jakém ročníku dotazovaný respondent je, aby se lépe vyvozovaly jeho názory na danou problematiku.

4 Výsledky kvantitativního výzkumu

V rámci výzkumného souboru bylo vyplněno všech 148 dotazníků. Důvodem toho, proč se podařila návratnost všech předaných dotazníků, je osobní předání dotazníků respondentům, tedy žákům ve třídě mou osobou. Výzkumné šetření trvalo celkem 14 dní, jelikož ne vždy byly všechny děti přítomné ve škole.

V prvním ročníku děti neumí číst a psát, ale jelikož je i v jejich třídě asistent pedagoga přítomný, nechtěla jsem je z výzkumu vyřadit. Všem dětem jsem tedy otázky a odpovědi četla a dostatečně je dovysvětlila. Jednalo se o celkem o 12 žáků, se kterými jsem jednotlivě vyplňovala dotazník. Práce s nimi byla poněkud zdlouhavější, ale nakonec jsem ráda, že jsem je z výzkumu nevynechala.

Dotazník má veškeré potřebné formální náležitosti. Nejdříve jsem se dětem představila a představila důvod, proč dotazník vyplňují. V další části respondenti odpovídali na 9 otázek týkajících se asistenta/ů pedagoga na základní škole, kterou navštěvují. Všechny otázky byly povinné a uzavřené, až na otázku č. 8, kde měly děti možnost zvolit tři odpovědi z osmi možností. V poslední části dotazníku jsem dětem poděkovala za vyplnění dotazníku a jejich čas tomu věnovaný. Struktura dotazníku k nahlédnutí v Příloze 1.

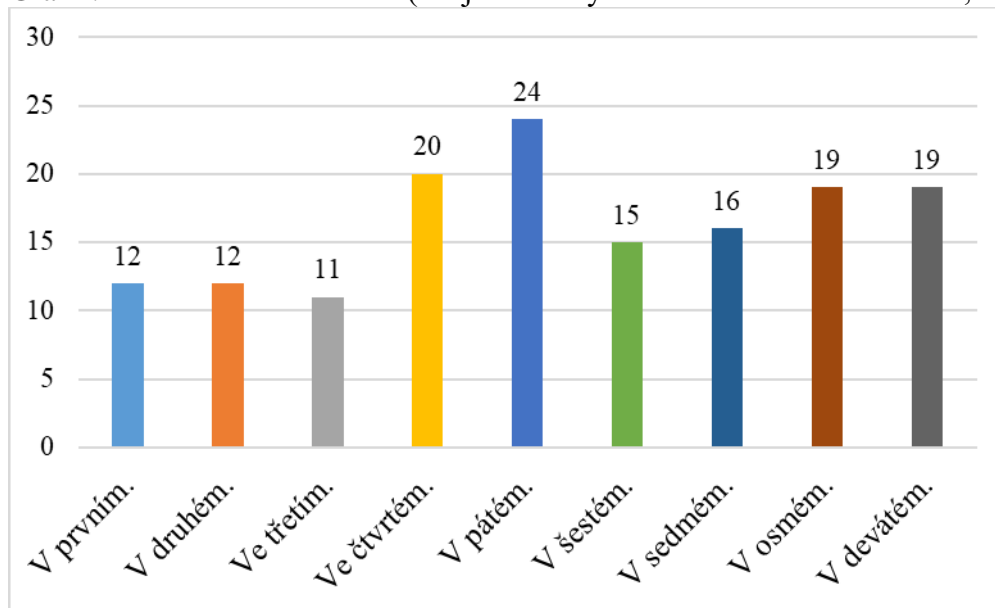
4.1 Vyhodnocení dotazníků

4.1.1 Otázka č. 1 „V jakém jsi ročníku?“

První otázka slouží k analýze počtu dětí, které mají zkušenost s přítomností asistenta pedagoga ve třídě. Asistent pedagoga je přítomen v prvním, třetím, pátém a šestém ročníku. Celkem je dnes 62 dětí v kontaktu s asistentem během výuky, viz Graf 1. 62 žáků by mělo mít nějakou představu o tom, jak probíhá práce asistenta ve třídě, s žákem s SVO či spolupráce mezi učitelem a asistentem.

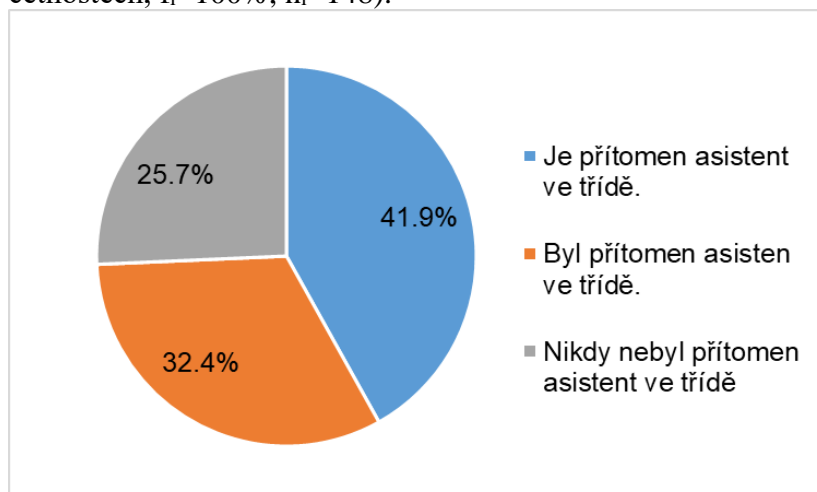
Nutno také podotknout, že asistenti pedagoga byli v předešlých letech přítomni v dnešním druhém, čtvrtém a sedmém ročníku. K přesunu asistentů v rámci těchto ročníků došlo z toho důvodu, že žáci, ke kterým byli asistenti přiděleni, opakují ročník, propadli. Fakticky má zkušenosti s přítomností asistenta pedagoga ve třídě celkem 110 žáků. Pouze dva ročníky nemají zkušenosti s asistentem ve třídě, a to osmý a devátý ročník. Všechny ročníky prvního stupně, šestý a sedmý ročník již asistenta pedagoga ve třídě měly. 110 ze 148 žáků je celkem vysoké číslo, procentuálně se jedná o více než 70 % dětí ve zkoumané škole.

Graf 1: Počet žáků v ročnících (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i=148$).

Zdroj: vlastní výzkum, 2020

Graf 2: Faktická zkušenost s asistentem pedagoga ve třídě (údaje uvedeny v relativních četnostech, $f_i=100\%$, $n_i=148$).

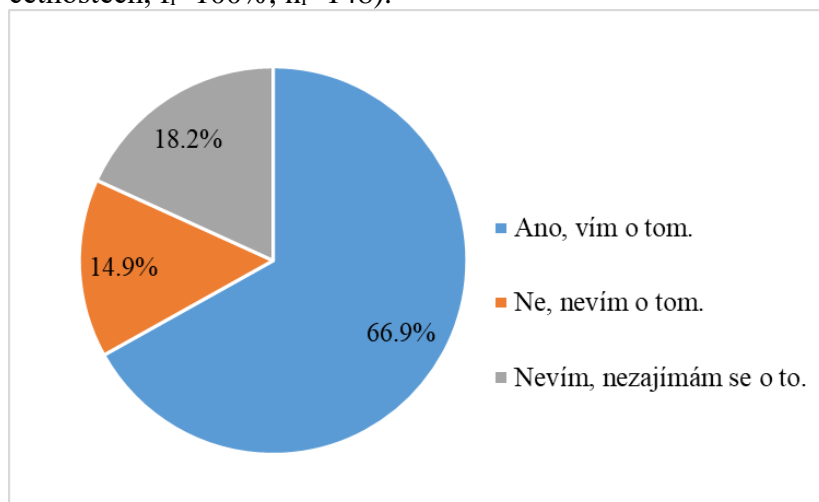

Zdroj: vlastní výzkum, 2020

4.1.2 Otázka č. 2 „Víš o tom, že ve vaší škole pracuje nějaký asistent pedagoga?“

Na tyto počty navazují i další data šetření. Jak je zřejmé z Grafu 3, podvědomí o přítomnosti jiných pedagogických pracovníků na škole má více než 60 % žáků. U otázky č. 2 jsem u dotazovaných zjišťovala, zda ví o přítomnosti asistenta ve škole. 18 % dětí se o danou problematiku nezajímá, zakroužkovaly tedy odpověď: Nevím, nezajímám se o to.

Graf 3: Povědomí o přítomnosti asistenta pedagoga ve škole (údaje uvedeny v relativních četnostech, $f_i=100\%$, $n_i=148$).

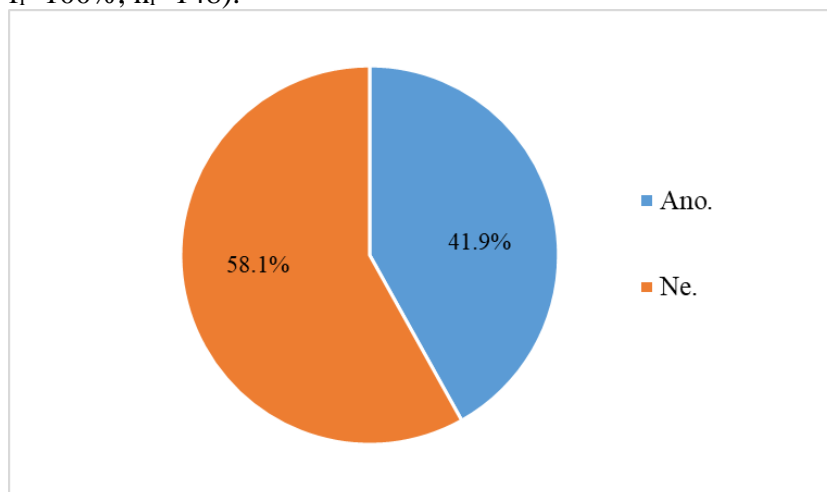

Zdroj: vlastní výzkum, 2020

4.1.3 Otázka č. 3 „Máte ve třídě asistenta pedagoga?“

Tato otázkou slouží k potvrzení čísel, které jsem konstatovala již v kapitole 4.1, a to, že nyní jsou tedy asistenti pedagoga ve čtyřech třídách. Což nám potvrzují odpovědi na otázky číslo 3. Graf 4 utvrzuje v tom, že necelých 42 % dotázaných odpovědělo, že ve třídě má asistenta pedagoga, což je v přepočtu již zmíněných 62 žáků.

Graf 4: Přítomnost asistenta pedagoga ve třídě (údaje uvedeny v relativních četnostech, $f_i=100\%$, $n_i=148$).

Zdroj: vlastní výzkum, 2020

4.1.4 Otázka č. 4 „Kdo je podle tebe asistent pedagoga?“

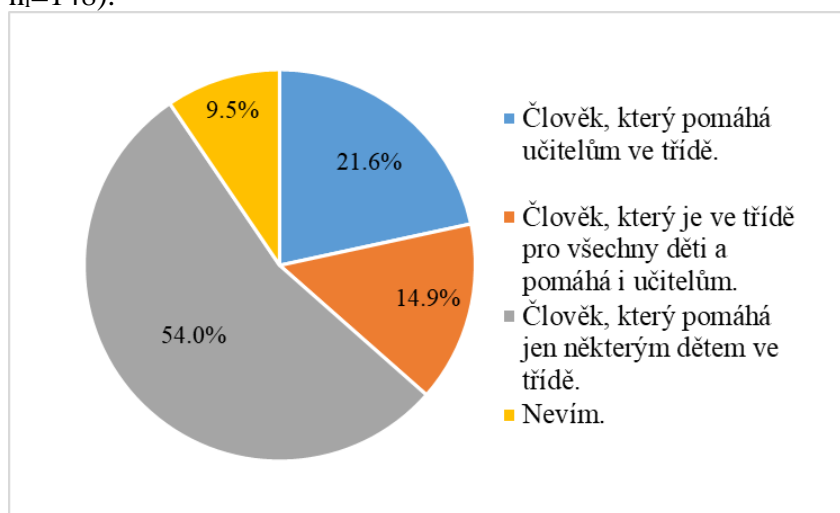
Smyslem této otázky bylo, zjistit jakou mají žáci představu o práci asistenta, koho má asistent ve třídě na starost. Vybírali většinou odpověď, která nejvíce odpovídá tomu, čemu jsou ve třídě svědky. Z Grafu 5 můžeme tedy odvodit, že 54 % dětí jsou toho názoru, že asistenti pracují pouze s žáky s SVP, a ostatním dětem se nevěnují. Je to nejspíše

ovlivněno tím, jak je v každé třídě nastavena pracovní náplň asistenta po dohodě učitelem. V některých třídách stále převládá takový názor, že asistent je ve třídě pro děti s SVP a věnuje se pouze jim, aby ulehčil pedagogovi, který se tak může věnovat ostatním dětem.

Tento model však nemusí být jednotný pro celou školu což naznačuje četnost zvolení možností, že asistent pedagoga pomáhá učitelům ve třídě, kterou si zvolilo 32 respondentů, a odpověď, že asistent je ve třídě pro všechny děti a pomáhá i učitelům, 22 respondentů, viz Tabulka 1.

Špatným výsledkem není ani 14 odpovědí respondentů, nevím. Značí to tedy, že určitou představu o práci asistenta pedagoga ve škole má 134 dětí ze 148.

Graf 5: Kdo je asistent pedagoga (údaje uvedeny v relativních četnostech, $f_i=100\%$, $n_i=148$).

Zdroj: vlastní výzkum, 2020

Tabulka 1: Kdo je asistent pedagoga.

Odpověď	Počet
Člověk, který pomáhá učitelům ve třídě.	32
Člověk, který je ve třídě pro všechny děti a pomáhá i učitelům.	22
Člověk, který pomáhá jen některým dětem ve třídě.	80
Nevím.	14

Zdroj: vlastní výzkum, 2020

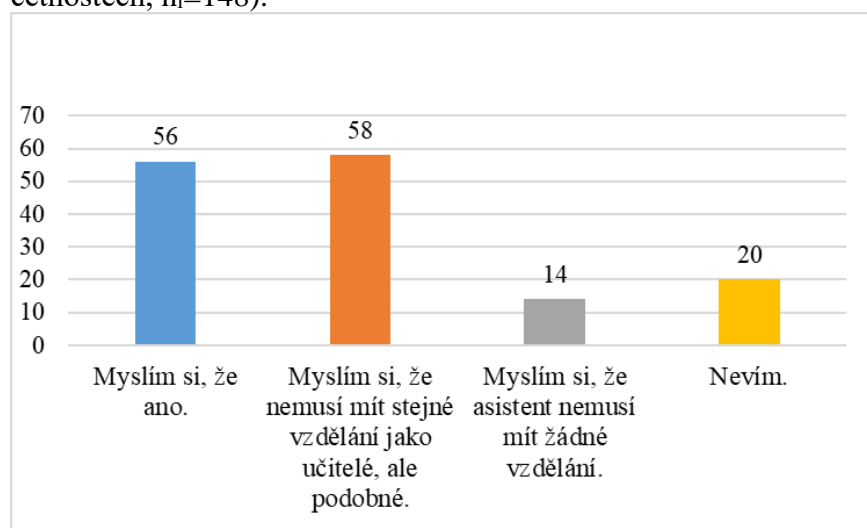
4.1.5 Otázka č. 5 „Myslíš si, že asistenti pedagoga musí mít stejné vzdělání jako učitelé?“

Tato otázka ukazuje, jestli žáci vnímají asistenta pedagoga jako člověka stejně vzdělaného v porovnání s učitelem nebo si myslí, že tento druh profese nevyžaduje určité vzdělání.

Výsledkem jsou dva názory. Z Grafu 6 je zřejmé, že podle žáků školy musí být asistent pedagoga na určité úrovni vzdělaný, a to, buď na stejné úrovni jako učitel, nebo alespoň na podobné úrovni jako on. Procentuálně se jedná o 77 % žáků školy tohoto názoru. Naopak malý počet je dětí, konkrétně 14, které si myslí, že asistent pedagoga nemusí mít žádné vzdělání. Můžeme tedy shledat, že žáci od asistenta očekávají určitou úroveň vzdělanosti nebo jsou na takové asistenty zvyklí ze své školy.

Tato otázka mi také přinesla menší osobní reflexi. Chtěla jsem zjistit, zda si děti zapamatovaly mou odpověď na stejnou otázku, kterou mi kdysi položily právě ony. Během mého pětiletého působení na této škole, se mně zeptalo nespočet dětí na to, jestli jsem vlastně učitelka nebo jednou budu učitelka, když se učím stejné věci jako učitel a učím některé děti.

Graf 6: Představa o vzdělání asistenta pedagoga (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i=148$).

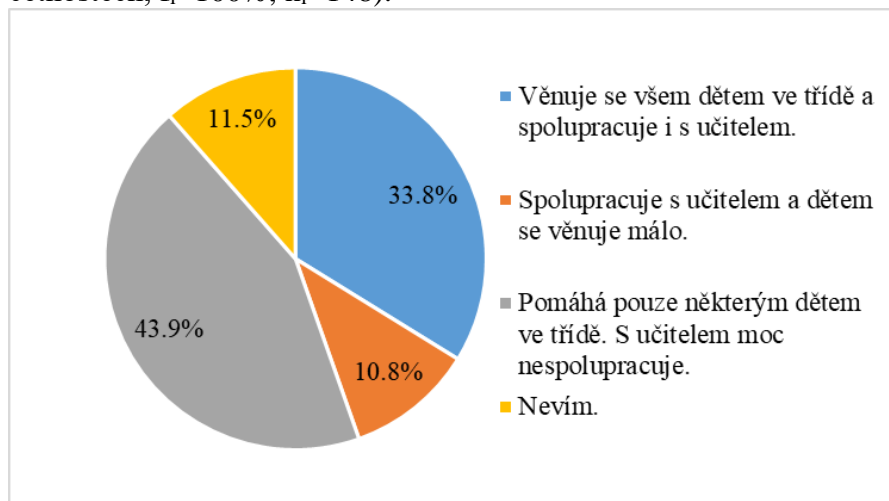
Zdroj: vlastní výzkum, 2020

4.1.6 Otázka č. 6 „Jaká je podle tebe náplň práce asistenta pedagoga v hodině?“

Tato otázka je pro tento výzkum podstatná. Reflektuje spolupráci mezi učitelem a asistentem pedagoga z pohledu dětí. Žáci jsou toho názoru, že asistent pedagoga by měl pomáhat pouze některým dětem ve třídě a s učitelem moc nespolupracovat. Tohoto názoru je bezmála 44 % respondentů. Druhým názorem je, že asistent se věnuje všem dětem ve třídě, a dokonce i spolupracuje s učitelem, který zastává necelých 34 % respondentů, což je v přepočtu 50 žáků ze školy. Pouze 17 žáků neví, jaká je náplň práce asistenta a 16 dětí si myslí, že asistent spolupracuje především s učitelem a s žáky méně, viz Graf 7.

Děti mají všeobecně o náplni práce asistenta pedagoga jasný názor. Většina z nich se domnívá, že asistent pracuje hlavně s dětmi ve třídě, ať už se všemi nebo jen s těmi, které ho potřebují nejvíc, a až na druhém místě spolupracuje s učiteli. Opět se vše odvíjí od nastavení spolupráce mezi asistentem a učitelem ve třídě. Jakou spolupráci děti ve třídách vidí, takovou situaci popisují jako správnou.

Graf 7: Náplň práce asistenta pedagoga v hodinách (údaje uvedeny v relativních četnostech, $f_i=100\%$, $n_i=148$).

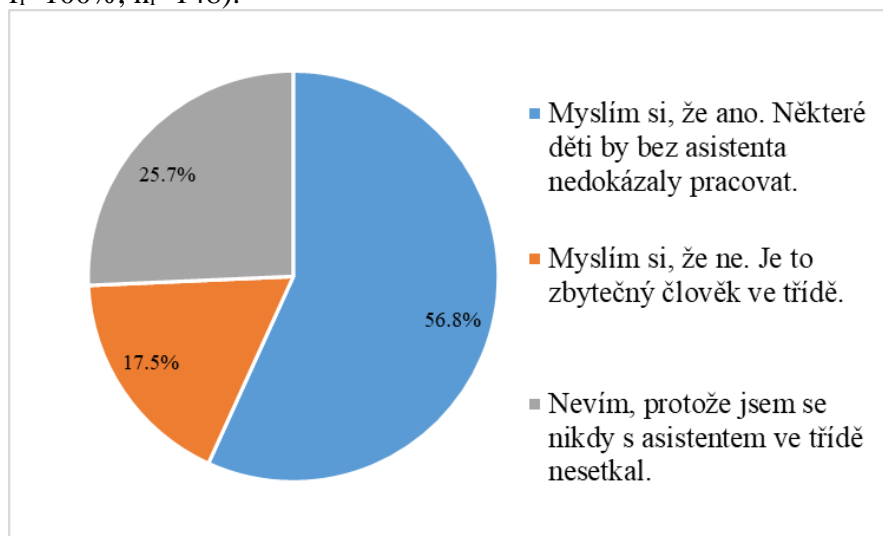
Zdroj: vlastní výzkum, 2020

4.1.7 Otázka č. 7 „Myslíš si, že je asistent pedagoga ve třídách zapotřebí?“

Smyslem této otázky je zjistit, zda děti na základní škole vnímají asistenta pedagoga jako funkční součást pedagogického týmu. Zda je některým žákům jeho přítomnost ve třídě nepříjemná nebo naopak vnímají jeho přítomnost jako něco kladného.

Z Grafu 8 vyplývá následující, více jak polovina dětí na základní škole vnímá asistenta ve třídě jako zásadní pomoc pro některé děti, které by bez něj nepracovaly tak, jako během jeho přítomnosti. Jako zbytečnou osobu navíc ve třídě chápe asistenta necelých 18 % dotazovaných. 38 žáků zvolilo možnost nevím, protože se nikdy nesečkali s asistentem pedagoga ve třídě, což se shoduje s výše zmíněnými počty výzkumu.

Graf 8: Funkčnost asistenta ve třídě z pohledu dětí (údaje uvedeny v relativních četnostech, $f_i=100\%$, $n_i=148$).

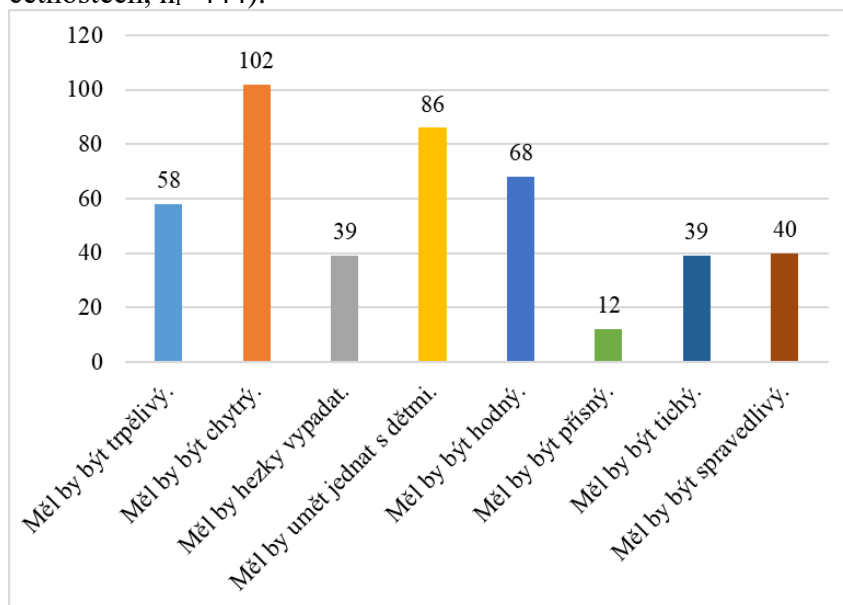

Zdroj: vlastní výzkum, 2020

4.1.8 Otázka č. 8 „Označ tři vlastnosti, které by podle tebe měl mít asistent pedagoga.“

Tato otázka je pro výzkum zásadní. Děti měly označit tři z nabízených vlastností, které by asistent pedagoga měl být. Jde tedy o vlastnosti, které děti od asistenta očekávají. Nejčastěji označovaná byla odpověď, že by měl být chytrý. Tato odpověď se dala očekávat vzhledem k výsledku otázky č. 5, u které jsem došla k závěru, že děti očekávají od asistenta pedagoga určitou míru vzdělanosti. Druhou nejvíce volenou vlastností byla dovednost asistentů jednat s dětmi, kterou zvolilo 86 dotázaných dětí. Na třetím místě skončila možnost, že asistent by měl být hodný, s počtem označení 68. Dále očekávají dotázaní žáci od asistenta pedagoga trpělivost, spravedlivost, hezký zevnějšek a tichost. Nejméně ze všeho by měl být podle nich asistent přísný, viz Graf 9.

Graf 9: Očekávané vlastnosti asistenta pedagoga (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i=444$).

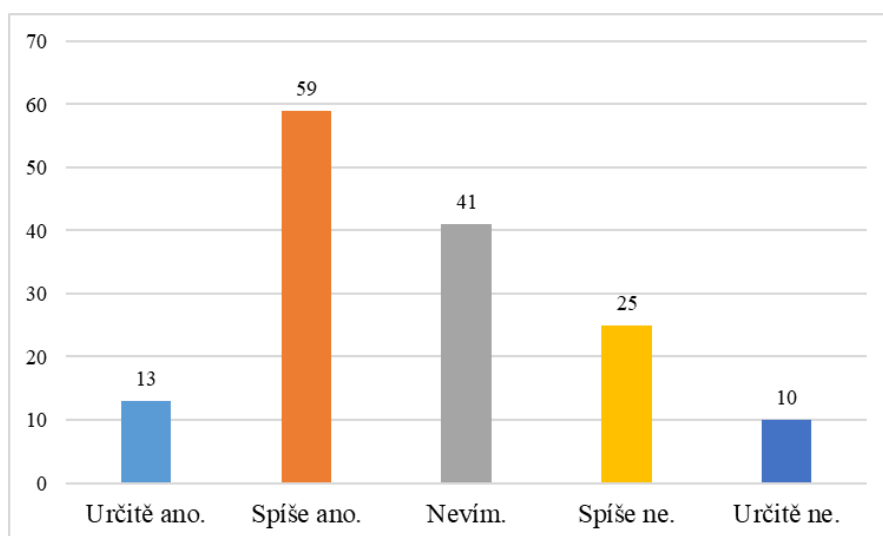

Zdroj: vlastní výzkum, 2020

4.1.9 Otázka č. 9 „Chtěl/a bys mít ve třídě asistenta pedagoga?“

Tato otázka je spíše jen doplňková. Smyslem bylo zjistit, zda děti chtějí mít ve třídě asistenta pedagoga. Výsledek může být překvapivý, neboť skoro polovina respondentů by asistenta ve třídě uvítalo, naopak ve třídě by ho nechtělo pouze 35 dotázaných dětí. 41 dětí označilo odpověď nevím.

Graf 10: Chtěl/a bys mít ve třídě asistenta pedagoga? (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i=148$).

Zdroj: vlastní výzkum, 2020

5 Výsledky kvalitativního výzkumu

Interview jsem zapisovala vždy ručně, nebylo nutný audiozáznam, neboť děti odpovídaly pomalu a srozumitelně. Dále jsem rozhovory přepisovala do spisovné verze, aby byly odpovědi použitelné ve výzkumu. Přepis jsem nijak neměnila je tedy autentický. Rozhovor s dětmi proběhl vždy samostatně v místnosti, která nám byla vyčleněna. Dítě mělo dostatečný čas na promyšlení odpovědi a případné nesrozumitelné pasáže mu byly důkladně dovysvětleny. Přepsané odpovědi byly následně analyzovány a stanoveny byly významové kategorie, kterými žáci pojmenovávali své zkušenosti i názory v kontextu položených otázek. Všechny rozhovory k dispozici v Příloze č. 2.

Na začátku rozhovoru bylo dítě informováno k čemu rozhovor slouží a o jeho naprosté anonymitě. Žák si byl vždy vědom toho, že je mu dán prostor k vyjádření vlastního názoru a není na něj kladen žádný nátlak. Vždy jsem kladla důraz na to, aby bylo dítě uvolněné a nebálo se se mnou o dané problematice mluvit. Jelikož děti na základní škole dobře znám, věděla jsem jaké komunikativní děti z jednotlivých tříd do svého výzkumu vybrat.

5.1 Výsledky rozhovorů

Otázka č. 1: Jaké děti podle tebe potřebují asistenta pedagoga?

U této otázky dotazované děti často používaly označení jako hloupé děti, pomalejší děti, ty, co to ve škole nezvládají nebo nemocné děti. Je zřejmé, že žáci základní školy jsou si vědomi různorodosti mezi dětmi a jejich různými potřebami, co se učení týče. Poměrně zralý byl například výrok žákyně druhé třídy, která uvedla: *Děti, které jsou nemocné. Například, když mají nemocné srdíčko nebo jsou jinak postižené. Taky děti, které jsou hloupější než ostatní.* Část informantů použila explicitně termín Downův syndrom, což souvisí s tím, že tuto základní školu již šestým rokem navštěvuje dívka s touto diagnózou. Ostatní děti nemají s její integrací žádný problém, naopak, dívka je ve škole oblíbená a ze stran žáků je jí nabízená neskutečná podpora. Každý rok jí 21.3., kdy se slaví Světový den Downova syndromu, vyjadřuje celá škola podporu tím, že si každý obleče dvě různé ponožky. Je to symbol různorodosti a podpory.

Otázka č. 2: Jaká je podle tebe náplň práce asistenta pedagoga?

Zjednodušeně lze říct, že děti popisují náplň práce jako pomoc dětem s SVP. Tuto pomoc popisují různorodě. V nižších ročnících je pro děti lehčí práci asistenta s dítětem popsat. Většinou se jedná o pomoc v rámci čtení, psaní nebo počítání. Takových věcí si ostatní děti

více všimají. Například žák 4. třídy uvedl: *Pomáhá těmhle dětem s počítáním a čtením, bere s nimi učivo pomaleji, aby to pochopily. Když už nedávají pozor nebo mají hotovo, tak se s nimi jde třeba projít na chodbu nebo sednout do kabinetu, aby nerušily zbytek třídy.*

V čím vyšším ročníku asistent pedagoga procuje, tím méně detailněji jeho práci děti popisují. Lze si to vysvětlit tak, že asistent se svěřeným dítětem tráví více času mimo třídu a ostatní děti jen domýšlí, o jakou pomoc se jedná. Ve shrnutí však mluví o stejném druhu podpory ze strany asistenta. Jedná se o detailnější a pomalejší probírání učiva, respektive postupování podle individuálního vzdělávacího plánu dítěte. Žákyně 8. třídy uvedla: *Myslím si, že bere ty děti do kabinetu, kde mají na učení klid a naruší tak zbytek třídy. Děti, které má na starost vlastně učí místo učitelky a veškerou látku jim vysvětluje důkladněji, aby ji pochopily. Když má na starost více dětí, tak musí učit každé jinak, protože na tom jsou třeba rozdílně.*

Žáci jsou si také vědomi toho, že asistentova práce není pouze starat se o určité děti ve třídě, ale vnímají i jeho spolupráci s ostatními dětmi, nebo například dozorování. Podobně smýšlí žákyně 5. třídy, která uvedla: *Měl by jim pomáhat se vším, ale neříkat jim nikdy výsledky. Taky by měl mít ve třídě dozor, hlídat ty své děti, ale nezasahovat do třídy, jen je sledovat.*

Otázka č. 3: Jaký je rozdíl mezi učitelem a asistentem pedagoga?

V odpovědi na tuto otázku se děti shodují. Asistent pedagoga má na starosti pouze některé děti, děti s SVP, a učitel učí zbytek třídy. Vypovídá to o nastaveném modelu spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem ve škole. Bystrý postřeh má například žák 6. třídy, ten uvedl: *Učitel učí všechny děti ve třídě, ale asistent pedagoga učí jen to jedno dítě nebo třeba dvě. Učitel taky učí jen některé předměty, ale asistent pedagoga učí to svoje dítě vlastně všechny předměty.* To jasně reflektuje požadavek na asistentovu mezipředmětovou zručnost. Narozdíl od učitele nemá vystudovanou aprobaci pouze některých předmětů.

Otázka č. 4: Myslíš si, že asistent pedagoga musí mít stejné vzdělání (školu) jako učitel?

Tuto otázku jsem do rozhovoru zařadila z osobního důvodu, kdy jsem chtěla zjistit, zda si děti zapamatovaly mou odpověď na stejnou otázku, kterou mi kdysi položily právě ony, jak jsem již zmínila výše. Děti, které na základní školu nastupují většinou nerozlišují asistenty od učitelů. Z vlastní zkušenosti vím, že si nejsou ani jisté, jak mají asistenty

pedagoga oslovovat, a většinou zvolí oslovení paní učitelka. To může být zdůvodněním názoru žákyně 2 třídy, která uvedla: *Myslím si, že chodí na stejnou školu jako učitelé.*

Jsem ráda, že většina dětí odpověděla, že asistent pedagoga má podobné vzdělání jako učitel, ale nemusí mít úplně stejné. U dětí v podvědomí se tedy zakořenila některá má slova. Žákyně 5. třídy, ve které působím uvedla: *Vzdělání mají podle mě hodně podobné, ale nemyslím si, že asistenti pedagoga musí studovat tu školu, co studují učitelé. Tuším, že jim stačí nějaký kurz pro asistenty.*

Otázky č. 5 a 6: Je ve vaší třídě přítomen AP? Myslíš si, že zde je (by zde byl) zapotřebí?

Tyto dvě otázky budu vyhodnocovat dohromady, neboť na sebe navazují a jsou na sobě závislé. Je zajímavé, že ve třídách, ve kterých asistent pedagoga v dřívějších letech byl, děti jeho přítomnost již nevyžadují. Ovlivňuje to fakt, že se asistenti v obou třídách, o kterých mluvím, přesunuli do nižšího ročníku, neboť dítě jim svěřené bylo nuceno opakovat ročník. Ostatní žáci ve třídě tedy nejspíše spojovali asistenta pouze s daným dítětem s SVP. Žákyně 2. třídy uvedla: *Už ve třídě nemáme asistenta pedagoga. V první třídě jsme ho měli, protože s námi chodilo do třídy dítě, které ho potřebovalo, ale propadlo, takže asistent pedagoga je s ním zase v první třídě. Ted' u nás ve třídě není nikdo, kdo by asistenta pedagoga potřeboval.*

V obou třídách, kde je asistent pedagoga již od první třídy, převládá názor, že je asistent ve třídě určitě zapotřebí. Jedná se o třídu, kde je asistent přidělen k dítěti s Downovým syndromem, a o třídu, kde je asistent u dvou dětí s LMP, ADHD a SPU. Je tedy zřejmé, že asistenti v těchto dvou třídách značně přispívají k integraci dětí s SVP. Žák 6. třídy uvedl: *Určitě tam musí být. Protože je u dítěte, co má Downův syndrom. Bez asistenta pedagoga by asi nezvládlo být s námi ve třídě a něco dělat samostatně. Je zvyklé učit se s asistentem v kabinetě, protože tam mají klid.*

Poslední dva ročníky základní školy se nikdy neseťkaly s asistentem pedagoga ve své třídě. Přesto jsou však toho názoru, že by v jejich třídě asistent zapotřebí byl. Žák 9. třídy uvedl: *Myslím si, že by tam určitě zapotřebí byl. Máme ve třídě asi dva spolužáky, kteří jsou pomalejší než my a učení jim moc nejde. Myslím si, že kdyby měli asistenta pedagoga, tak by na tom byli dnes lépe. A pro nás b to bylo taky lepší, protože učitelé by se s nimi nemuseli zdržovat, a mohli by se v klidu věnovat nám. Sám si tedy všímá jistých speciálních potřeb svých spolužáků a asistenta by ve třídě uvítal.*

Otázka č. 7: Myslíš si, že učitel s asistentem pedagoga spolupracuje?

Děti vnímají spolupráci mezi asistentem hlavně jako komunikaci, domluvu mezi nimi. Podle dětí se nejčastěji domlouvají na obsahu probraného učiva dětí s SVP nebo známkování těchto dětí, jak například uvedla žákyně 5. třídy: *Měli by se domlouvat na tom, co má asistent pedagoga s dětma probírat, jestli s nimi má zůstat ve třídě nebo je vzít do kabinetu. Asistent pedagoga říká učitelce, jak na tom děti jsou a domlouvají spolu známkování.*

Některé děti dokonce upozorňují, že spolu tyto dva pedagogičtí pracovníci musí komunikovat, aby například nezůstávalo některé dítě, co se týče učební látky, pozadu. Žák 5. třídy například uvedl: *Domlouvají se, co kdo bude učit, taky co by měl asistent pedagoga probírat se svými dětmi. Musí být sladění, aby nebyli hodně pozadu.* Tato interakce nejspíš probíhá přímo před zraky dětí.

Také je zajímavé, že určitou spolupráci asistenta a učitele očekávají žáci ročníků, kde asistent nikdy nebyl. Například žák 9. třídy uvedl: *To úplně nevím. Myslím si, že asistent pedagoga se musí s učitelem minimálně domlouvat na tom, jaké známky budou mít děti, které má asistent pedagoga na starost. Takže učitel vlastně kontroluje a známkuje, co s dětmi asistent pedagoga probral.* Ukazuje to opět jaké podvědomí u všech dětí o asistentech ve škole existuje.

Otázka č. 8: Jaký by podle tebe měl být asistent pedagoga?

Tato otázka ukazuje, jaké očekávání mají žáci základní školy od asistenta pedagoga. Stejně jako v dotazníkovém šetření převládá názor, že asistent by měl být trpělivý, chytrý a hodný. V rozhovoru se ovšem dozvídáme i proč by takovým člověkem měl být. Žákyně 5. třídy například uvedla: *Měl by být hodný na děti. Tím myslím na všechny děti ve třídě. Ale zase ne moc, tak aby ho všechny děti poslouchaly a měly z něj respekt. Měl by si rozumět s dětmi, umět jim naslouchat. Měl by je umět pochopit, a nejen je trestat. Umět jim věci vysvětlovat. Více se soustředit na ty děti, které má na starost než na ostatní děti. Určitě musí být chytrý, aby rozuměl věcem, které děti učí.*

Děti uvádí, že chytrý by měl být hlavně proto, aby dokázal dětem vysvětlit probíranou látku. Také podotýkají, že ne vše lze pouze vysvětlit, ale v některých případech je lepší např. názorná ukázka nebo práce s jinými didaktickými metodami, jak uvádí žák 4. třídy: *Měl by být chytrý, aby mohl děti učit. Trpělivý, protože to těm dětem občas hodně dlouho*

trvá něco pochopit. Neměl by být úplně moc hodný, ale i trochu přísný, aby ho děti poslouchaly. Taky by měl umět věci vysvětlovat, třeba názorně ukazovat nejen o tom mluvit.

Trpělivost děti zmiňují kvůli náročnosti této profese. Podotýkají, že práce s dětmi s SVP může být náročná, zdlouhavá. Podobně smýšlí například žák 6. třídy, který uvedl: *Určitě musí být trpělivý, protože je to těžká práce. Někdy to dítě potřebuje hodně času na úplně lehký příklad, takže musí být asistent pedagoga v klidu a čekat. Taky musí být chytrý a hodný, aby uměl tomu dítěti vysvětlit, to, co nechápe.* Asistent musí s dětmi látku detailněji a někdy několikrát dokola probírat. Člověk pracující ve školství celkově, by měl být na děti hodný. Samotné děti chtějí, aby je pedagog uměl pochopit, byl empatický a ne vznětlivý. U asistenta takové očekávání platí dvojnásob. Děti ovšem nezapomínají na to, že jsou ve škole, a zmiňují i nutnost určité přísnosti ze strany asistenta pedagoga. Žák 9. třídy například uvedl: *Měl by být určitě trpělivý, zábavný, ale zároveň i přísný, aby z něj měly děti respekt a poslouchaly ho. Taky by měl být chytrý, aby dokázal děti něco naučit a věděl, co je vlastně učí.*

6 Diskuse

V této kapitole budu reflektovat výsledky kvantitativního i kvalitativního výzkumu mé práce a porovnávat je s publikacemi citovanými v teoretické části práce.

I když se výzkumné šetření odehrálo na malé základní škole, jak zmiňuji na začátku praktické části, pouze 36 žáků dané školy se nesetkalo s asistentem pedagoga ve třídě. Výzkum tedy přináší názory 110 dětí, které mají zkušenost s inkluzivním vzděláváním v praxi.

Tato práce tedy přidává další pohled na asistenty, a to ze strany dětí, kterých se samotná inkluze nejvíce týká. Inkluzivní vzdělávání jako takové přineslo do českého školství mimo jiné veliké množství legislativních změn a předpisů. Z legislativy je z pohledu mého výzkumu nejdůležitější zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, který definuje odbornou kvalifikaci asistenta pedagoga. K těmto odborným požadavkům přidává základní charakteristiky asistenta pedagoga mnoho jedinců z odborných řad. Uzlová (2010) například vyžaduje od asistenta pedagoga následující vlastnosti: trpělivost, flexibilitu, empatii, komunikativnost apod.

Žáci základní školy jsou převážně stejného názoru. Z výzkumu je patrné, že děti očekávají od asistenta pedagoga chytrost, vzdělanost na prvním místě. Dále požadují kladný vztah k dětem a dovednost jednat s nimi. Zásadní je pro ně také trpělivost, kterou zdůrazňuje většina dotázaných.

Ve vztahu k vyhodnocení výzkumných předpokladů v rámci kvantitativní části výzkumu lze uvést následující závěry:

Předpoklad č. 1.

Lze předpokládat, že většina respondentů bude vnímat asistenta jako osobu pomáhající jen některým dětem.

V tomto případě se ukázalo, že zhruba polovina respondentů (54 %) tento názor zastává, bylo zde ale také téměř 10 % žáků, kteří nedokázali v anketě na tuto otázku odpovědět a vybralo variantu „nevím“. Můžete proto vyvozovat, že respondenti nemají zcela jasno, jaká je role asistenta, výzkumný předpoklad nepovažujeme za prokázaný.

Předpoklad č. 2.

Lze předpokládat, že většina respondentů bude hodnotit přítomnost asistenta ve škole jako potřebnou.

Výsledky průzkumu v tomto směru přinesly jednoznačný závěr, potvrzující náš předpoklad. 57 % respondentů si vybralo variantu, v níž považuje asistenta jako potřebnou oporu, bez které by mnohé děti ve škole neuspěly.

Předpoklad č. 3.

Lze předpokládat, že většina respondentů uvede, že by asistenta ve třídě dál mít chtěla.

Výsledky průzkumu v tomto směru přinesly také jednoznačný závěr, potvrzující náš předpoklad. Variantu „určitě ano“ zvolilo 13 a variantu „spíše ano“ 59 respondentů (n=148).

Z výsledků kvantitativní i kvalitativní části výzkumu je také zřejmé, že děti základní školy mají celkem jasnou představu o náplni práce asistenta pedagoga. Jsou toho názoru, že asistent se věnuje dětem s SVP, může jich být i více ve třídě. Posláním asistenta je pomáhat těmto dětem přímo v kmenové třídě nebo mimo ni, např. v kabinetu. Pomoc asistentů pedagoga se liší podle potřeb daného dítěte. V některých třídách, zejména v nižších ročnících, popisují děti pomoc se základy čtení, psaní a počítání tím, že jim dává např. více času na vypracování úkolu. V jiných ročnících asistent probírá látku s dětmi podrobněji a pomaleji tak, aby si dané učivo žáci dostatečně osvojili.

Velmi podobně popisují náplň práce Němec, Michalík (2015). Ti charakterizují práci asistenta pedagoga na základní škole obdobně, s tím, že asistent navíc komunikuje i s pracovníky různých poradenských institucí mimo školu. Dále také komunikují s rodiči žáků a poradenskými pracovníky v rámci školy. Těchto činností si nejsou děti vědomy, neboť probíhají mimo výuku a bez jejich vědomí.

Výzkum dále přináší obraz spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem z pohledu žáků základní školy. Z výsledků výzkumu můžeme vyčíst, že se spolupráce liší v rámci jednotlivých tříd. V některých třídách jsou děti s SVP přítomni v kmenové třídě i s asistentem, v jiných třídách jsou tyto děti s asistentem vyčleněny a jejich výuka probíhá v jiné místnosti, většinou kabinetě. Žáci jsou svědky spolupráce mezi učitelem a asistentem během výuky i mimo ni. Mluví i o kooperaci mezi asistentem a pedagogem v rozdělení práce, známkování či obsahu probírané látky dané hodiny.

Podobně rozdílné modely spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem popisují Vítěčková a Váchová (2019). Ty kladou důraz na vzájemnou interakci a komunikaci, která vede k úspěšné integraci dítěte s SVP do základního vzdělávání. Stejného názoru je i autorka úvahy o úloze asistentů ve výuce Luhanová (2013). Ta popisuje situaci z vlastní zkušenosti, kde podotýká, jak důležitá spolupráce mezi asistentem a učitelem v praxi je, a velký důraz klade i na společnou přípravu obou aktérů na vyučovací hodinu.

Výsledky mého výzkumu se ve většině případů shodují s odbornou literaturou citovanou v teoretické části. Tato práce popisuje pohled na danou problematiku z pohledu dětí základní školy, které jsou inkluzivním vzděláváním ovlivněné. Myslím si, že problematika zvyšování počtu pedagogických pracovníků ve třídách by se mohla více zajímat o názory dětí. Tato práce může sloužit jako menší náhled do mysli žáků malé základní školy, která je inkluzí bezesporu poznamenaná.

7 Závěr

Cílem této práce bylo zjistit, jaký pohled mají žáci základní školy na asistenta pedagoga, jaká je podle nich náplň jeho práce a jaké mají zkušenosti se spoluprací mezi asistentem a učitelem. Výzkumné šetření proběhlo na základní škole, kterou navštěvuje 148 žáků.

V teoretické části jsem se zabývala definováním základních pojmů týkající se profese asistenta pedagoga. Dále jsem popisovala legislativní ukotvení asistenta pedagoga z hlediska jeho kvalifikace, vykonávání přímé a nepřímé pedagogické činnosti a jeho platového zařazení. Dále jsem popsala náplň jeho práce a spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem. V praktické části jsem vyhodnotila výsledky kvantitativního a kvalitativního výzkumu na základní škole, kde pracuji.

Z výzkumu je patrné, že žáci na základní škole mají o práci asistenta pedagoga určitou představu. Z dotazníkového šetření doplněného polostrukturovanými rozhovory s některými dětmi je zřejmé, že děti očekávají od asistenta pedagoga zejména chytrost, vzdělanost na prvním místě. Dále požadují kladný vztah k dětem a dovednost jednat s nimi. Zásadní je pro ně také trpělivost, kterou zdůrazňuje většina dotázaných. Práci asistenta popisují jako pomoc dětem během hodiny uvnitř nebo mimo kmenovou třídu. Žákům základní školy je jasné, že asistent pedagoga je nápomocný zejména dětem s SVP, ale pomoci se od něj dostane každému, kdo o ni požádá. Děti také vnímají spolupráci mezi asistentem pedagoga a učitelem, ať už se jedná o domluvení na probrání určité látky, nebo přítomnosti asistenta s dětmi s SVP ve třídě či mimo ni.

Téma spojené s inkluzivním vzděláváním, respektive s profesí asistenta pedagoga je v současné době velmi aktuální. Jak jsem již zmiňovala během několika let přibyla legislativa upravující tuto profesi, odborné knihy i jiné publikace věnující se této problematice. Podvědomí o asistencích pedagog na základních školách má většina rodičů, jejichž dítě je školou povinné. Asistent pedagoga může být učiteli obrovskou podporou, ale pouze za předpokladu, že jsou si oba vědomi svého místa a chtějí to samé, úspěšnou integraci žáků s SVP bez toho, aby na tom utrpěly ostatní děti. Je tedy velmi důležité, aby stát jasně vymezil, kde začíná a končí pravomoc učitele a asistenta pedagoga. Užitečná jsou určitě i jiná doplňující vzdělávání pro učitele i asistenty ke zlepšení jejich kooperace, spolupráce.

8 Seznam literatury

1. Čadová, E., Michalík, J., Petráš P. (2012). *Význam, cíle, pojetí asistence a pedagogické asistence, legislativní opora a formy vzdělávání asistentů pedagoga*. In: Valenta, M. a Petráš, P. *Metodika práce asistenta pedagoga se žákem s mentálním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouc. ISBN 978-80-244-3380-6.
2. Fisher, S., Škoda, J. (2008). *Speciální pedagogika: edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním*. Praha: Triton. ISBN 9788073870140.
3. Gavora, P. (2010). *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JŮVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0.
4. Hájková, V. a Strnadová, I. (2010). *Inkluzivní vzdělávání: [teorie a praxe]*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3070-7.
5. Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. ISBN 9788026209829.
6. Kendíková, J. (2017). *Asistent pedagoga*. Praha: Raabe, Dobrá škola. ISBN 9788074963490.
7. Kohoutek, R. (1999). *Historie pedagogicko-psychologického poradenství*. Brno: CERM. ITEM. ISBN 80-7204-115-0.
8. Kratochvílová, J. (2013). *Inkluzivní vzdělávání v české primární škole: teorie, praxe, výzkum*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6527-7.
9. Luhanová, A. (2013). *Jaká je úloha asistentů ve výuce? Kritické listy: čtvrtletník pro čtenářskou gramotnost a kritické myšlení ve školách 1/2013, s. 6-7*.
10. Michalík, J., Baslerová P., Felcmanová L. (2015). *Podpůrná opatření ve vzdělávání*. Praha: Člověk v tísni. ISBN 978-80-87456-57-6.
11. Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 8024713624.
12. Němec, Z. a Michalík, J. (2015). *Systémové vymezení pozice asistenta pedagoga v českém školství*. In: Morávková Vejrochová, M. *Standard práce asistenta pedagoga*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4722-3.
13. Němec, Z., Šimáčková-Laurenčíková K., Hájková V. (2014). *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-712-0.

14. Průcha, J., Mareš, J. a Walterová, E. (2003). *Pedagogický slovník. 4. aktualizované vyd.* Praha: Portál. ISBN 80-7178-772-8.
15. Reichel, J. (2009). *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů.* Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3006-6.
16. Slowík, J. (2016). *Speciální pedagogika. 2., aktualizované a doplněné vydání.* Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0095-8.
17. Šafrová A. (2014). *Žáci se speciálními potřebami.* In: Knotová, D. *Školní poradenství.* Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4502-2.
18. Titzl, B. (2016). *Naučit nebo inkludovat?* In: *Speciální pedagogika: časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky.* Roč. 26, č. 3 (2016), s. 261-293.
19. Tannenbergerová, M. (2012). *Inkluze ve škole a možnosti jejího sledování.* In: Janík, T. a Pešková K. *Školní vzdělávání: podmínky, kurikulum, aktéři, procesy, výsledky.* Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6396-9.
20. Uzlová, I. (2010). *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty.* Praha: Portál. ISBN 9788073677640.
21. Vítečková, M. (2018). *Metodika psaní bakalářské práce.* České Budějovice: Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7394-689-0.
22. Vítečková, M. a Váchová, M. (2019). *Asistent pedagoga.* In: Nevoralová, E. et kol. *Školní poradenské pracoviště v praxi.* Vydáno v rámci projektu: Inovace přípravy učitelů pro praxi CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_038/0006960, PF. JCU, 2019, ISBN 978-80-7394-792-7.

9 Internetové zdroje

23. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). [cit. 2.3.2020]. Dostupné na: <http://sdv.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-15-2-2019>
24. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích a o změně některých zákonů. [cit. 2.3.2020]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich-1>
25. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění účinném od 1. 9. 2019. [cit. 10.5.2020]. Dostupné na: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/narizeni-vlady>
26. Ministerstvo práce a sociálních věcí. [online]. Nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění nařízení vlády č. 263/2018 Sb., nařízení vlády č. 332/2018 Sb., nařízení vlády č. 158/2019 Sb. a nařízení vlády č. 300/2019 Sb. [cit. 10.5.2020]. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/web/cz/narizeni-vlady-c.-341-2017-sb.>
27. Fulsoft.cz. [online]. Nařízení vlády 195/2019 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 123/2018 Sb., o stanovení maximálního počtu hodin výuky financovaného ze státního rozpočtu pro základní školu, střední školu a konzervatoř zřizovanou krajem, obcí nebo svazkem obcí. [cit. 10.5.2020]. Dostupné na: https://www.fulsoft.cz/33/195-2019-sb-narizeni-vlady-kterym-se-meni-narizeni-vlady-75-2005-sb-o-stanoveni-rozsahu-prime-vyucovaci-prime-vychovne-prime-specialne-pedagogicke-a-prime-pedagogicko-psychologicke-uniqueidOhwOuzC33qe_hFd_-jrpToT85fqN5BRg602Ru1i_DIgCD-vMUnwPlw/
28. Zakonyprolidi.cz. [online]. Nařízení vlády č. 222/2010 Sb. o katalogu prací ve veřejných službách a správě. [cit. 10.5.2020]. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-222>

10 Seznam příloh

Příloha č. 1

Příloha č. 2

Příloha 1: Dotazník

Milí žáci,

Jmenuji se Jana Zemanová, většina z Vás mě zná ze školy, kde pracuji jako asistentka pedagoga. Mimo jiné jsem i studentkou Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, studuji obor Sociální pedagogika. Tento dotazník je součástí mé bakalářské práce s názvem Pohled žáků základní školy na asistenta pedagoga. Dotazník je anonymní a data díky němu získané mi poslouží v praktické části mé práce. U každé otázky zakroužkujte jednu možnost, pouze u otázky č. 8 vyberte tři odpovědi.

1. V jakém jsi ročníku?

- a. V prvním.
- b. V druhém.
- c. V třetím.
- d. Ve čtvrtém.
- e. V pátém.
- f. V šestém.
- g. V sedmém.
- h. V osmém.
- i. V devátém.

2. Víš o tom, že ve vaší škole pracuje nějaký asistent pedagoga?

- a. Ano, vím o tom.
- b. Ne, nevím o tom.
- c. Nevím, nezajímám se o to.

3. Máte ve třídě asistenta pedagoga?

- a. Ano.
- b. Ne.

4. Kdo je podle tebe asistent pedagoga?

- a. Člověk, který pomáhá učitelům ve třídě.
- b. Člověk, který je ve třídě pro všechny děti a pomáhá i učitelům.
- c. Člověk, který pomáhá jen některým dětem ve třídě.
- d. Nevím.

5. Myslíš si, že asistenti pedagoga musí mít stejné vzdělání jako učitelé?

- a. Myslím si, že ano.
- b. Myslím si, že nemusí mít stejné vzdělání jako učitelé, ale podobné.
- c. Myslím si, že asistent nemusí mít žádné vzdělání.
- d. Nevím.

6. Jaká je podle tebe náplň práce asistenta pedagoga?

- a. Spolupracuje s učitelem a věnuje se všem dětem ve třídě.
- b. Spolupracuje s učitelem.
- c. Pomáhá pouze některým dětem ve třídě. S učitelem nespolupracuje.
- d. Nevím.

7. Myslíš si, že je asistent pedagoga ve třídách zapotřebí?

- a. Myslím si, že ano. Některé děti by bez asistenta nedokázaly pracovat.

- b. Myslím si, že ne. Je to zbytečný člověk ve třídě.
 - c. Nevím, protože jsem se nikdy s asistentem ve třídě nesešel.
- 8. Označ tři vlastnosti, které by podle tebe měl mít asistent pedagoga.**
- a. Měl by být trpělivý.
 - b. Měl by být chytrý.
 - c. Měl by hezky vypadat.
 - d. Měl by umět jednat s dětmi.
 - e. Měl by být hodný.
 - f. Měl by být přísný.
 - g. Měl by být tichý.
 - h. Měl by být spravedlivý.
- 9. Chtěl/a bys mít ve třídě asistenta pedagoga?**
- a. Určitě ano.
 - b. Spíše ano.
 - c. Nevím.
 - d. Spíše ne.
 - e. Určitě ne.

Děkuji Vám za ochotu a vyplnění dotazníku. Jana Zemanová

Příloha 2: Přepisy rozhovorů

Rozhovor č. 1 s žákem 4. třídy

- Jaké děti podle tebe potřebují asistenta pedagoga?
Postižené děti, třeba s Downovým syndromem. Také děti, které nezvládají rychle počítat nebo ty, které neumí moc dobře mluvit, třeba šišlají.
- Jaká je podle tebe náplň práce asistenta pedagoga?
Pomáhá takovým dětem s počítáním a čtením, bere s nimi učivo pomaleji, aby to pochopily. Když už nedávají pozor nebo mají hotovo, tak se s nimi jde třeba projít na chodbu nebo sednout do kabinetu, aby nerušily zbytek třídy.
- Jaký je rozdíl mezi učitelem a asistentem pedagoga?
Učitel učí děti, co jsou na tom dobře, asistent pedagoga jen ty, které jsou na tom hůře v učení.
- Myslíš si, že asistent pedagoga musí mít stejné vzdělání (školu) jako učitel?
Vzdělání mají asi jiné. Myslím si, že asistenti pedagoga nemusí mít přímo školu pro učitele.
- Je ve vaší třídě přítomen asistent pedagoga?
Nemáme ve třídě asistenta pedagoga, ale dva roky jsme jí tam měli u dvou dětí, které minulý rok propadly.
- Myslíš si, že by zde byl zapotřebí?
Myslím si, že už tam není potřebný. Paní učitelka občas žertuje, že by plno z nás potřebovalo nějakého asistenta, ale to je jen vtipkování.
- Myslíš si, že učitel s asistentem pedagoga spolupracuje?
Domlouvají se, co kdo bude učit. Taky co by měl asistent pedagoga probírat se svými dětmi. Musí být sladění, aby nebyli hodně pozadu.
- Jaký by podle tebe měl být asistent pedagoga?
Měl by být chytrý, aby mohl děti učit. Trpělivý, protože to těm dětem občas hodně dlouho trvá, něco pochopit. Neměl by být příliš hodný, ale i trochu přísný, aby ho děti poslouchaly. Taky by měl umět věci vysvětlovat, třeba názorně ukazovat nejen o tom mluvit.

Rozhovor č. 2 s žákyní 5. třídy

- Jaké děti podle tebe potřebují asistenta pedagoga?
Ty, které nedávají při hodině moc pozor a jsou nepozorné. Můžou to být třeba i postižené děti nebo nějak nemocné.
- Jaká je podle tebe náplň práce asistenta pedagoga?
Měl by jim pomáhat se vším, ale neříkat jim nikdy výsledky. Taky by měl mít ve třídě dozor, hlídat ty své děti, ale nezasahovat do třídy, jen je sledovat.
- Jaký je rozdíl mezi učitelem a asistentem pedagoga?
Asistent pedagoga učí jen ty děti, které ho potřebují a věnuje se jim. Učitel učí zbytek třídy, všechny děti stejně, a ne tak detailně jako asistentka.
- Myslíš si, že asistent pedagoga musí mít stejné vzdělání (školu) jako učitel?
Vzdělání mají podle mě hodně podobné, ale nemyslím si, že asistenti pedagoga musí studovat tu školu, co studují učitelé. Tuším, že jim stačí nějaký kurz pro asistenty.
- Je ve vaší třídě přítomen asistent pedagoga?
Ano. Asistentka je s námi od první třídy, takže jsme na ní hodně zvyklí a máme ji rádi.
- Myslíš si, že je zde zapotřebí?
Určitě. Protože ty děti, které má u nás asistentka na starost, by bez ní nepracovaly. Když na ně nedává pozor, třeba když chybí nebo musí dělat něco jiného, jsou ty děti hrozně hyperaktivní a vůbec se nechtějí učit. Dokonce můžou být i agresivní a ruší zbytek třídy.
- Myslíš si, že učitel s asistentem pedagoga spolupracuje?
Měli by se domlouvat na tom, co má asistent pedagoga s dětma probírat, jestli s nimi má zůstat ve třídě nebo je vzít do kabinetu. Asistent pedagoga říká učitelce, jak na tom děti jsou a domlouvají spolu známkování.
- Jaký by podle tebe měl být asistent pedagoga?
Měl by být hodný na děti. Tím myslím na všechny děti ve třídě. Ale zase ne moc, tak aby ho všechny děti poslouchaly a měly z něj respekt. Měl by si rozumět s dětmi, umět jim naslouchat. Měl by je umět pochopit, a nejen je trestat. Umět jim věci vysvětlovat. Více se soustředit na ty děti, které má na starost než na ostatní děti. Určitě musí být chytrý, aby rozuměl věcem, které děti učí.

Rozhovor č. 3 s žákyní 2. třídy

- Jaké děti podle tebe potřebují asistenta pedagoga?

Děti, které jsou nemocné. Například, když mají nemocné srdíčko nebo jsou jinak postižené. Také děti, které jsou hloupější než ostatní.

- Jaká je podle tebe náplň práce asistenta pedagoga?

Pomáhá jim, vysvětluje jim, co nechápou. Např. v matematice jim pomáhá počítat na prstech, ve čtení jim říká písmenka, na které si nemůžou zrovna vzpomenout a u psaní jim drží ruku a pomáhá jim psát.

- Jaký je rozdíl mezi učitelem a asistentem pedagoga?

Učitelka učí celou třídu, ale asistent pedagoga pomáhá těm, co požádají o pomoc.

- Myslíš si, že asistent pedagoga musí mít stejné vzdělání (školu) jako učitel?

Myslím si, že chodí na stejnou školu jako učitelé.

- Je ve vaší třídě přítomen asistent pedagoga?

Už ve třídě nemáme asistenta pedagoga. V první třídě jsme ho měli, protože s námi chodilo do třídy dítě, které ho potřebovalo, ale propadlo, takže asistent pedagoga je s ním zase v první třídě.

- Myslíš si, že by zde byl zapotřebí?

Teď u nás ve třídě není nikdo, kdo by asistenta pedagoga potřeboval.

- Myslíš si, že učitel s asistentem pedagoga spolupracuje?

Učitel s asistentem pedagoga se radí, komu, a jak má pomáhat nebo co, má s tím dítětem probrat během hodiny.

- Jaký by podle tebe měl být asistent pedagoga? Jaké by měl mít vlastnosti a jak by se měl chovat při hodině, popřípadě mimo hodinu?

Měl by být klidný a hodný na děti. Taky chytrý, aby uměl dětem poradit a nemusel se ptát učitele.

Rozhovor č. 4 s žákem 6. třídy

- Jaké děti podle tebe potřebují asistenta pedagoga?

Já si myslím, že asistenta pedagoga potřebují děti, kterým moc dobře nejde učení, protože jsou hyperaktivní nebo se neumí samy učit. Také děti s postižením, např. s Downovým syndromem.

- Jaká je podle tebe náplň práce asistenta pedagoga?

Asistent pedagoga je s takovým dítětem většinou v kabinetě, kde ho učí místo učitelky. To dítě se učí jinak než my, bere jiné učivo.

- Jaký je rozdíl mezi učitelem a asistentem pedagoga?

Učitel učí všechny děti ve třídě, ale asistent pedagoga učí jedno dítě nebo třeba i dvě. Učitel taky učí jen některé předměty, ale asistent pedagoga učí to svoje dítě vlastně všechny předměty.

- Myslíš si, že asistent pedagoga musí mít stejné vzdělání (školu) jako učitel?

Asistent pedagoga podle mě nemusí mít stejnou školu jako učitel. Stačí třeba nějaká podobná, ale není to ta samá škola.

- Je ve vaší třídě přítomen asistent pedagoga?

Máme asistent pedagoga ve třídě už od první třídy, takže vím, o koho jde.

- Myslíš si, že je zde zapotřebí?

Určitě tam musí být. Protože je u dítěte, co má Downův syndrom. Bez asistent pedagoga by asi nezvládlo být s námi ve třídě a něco dělat samostatně. Je zvyklé učit se s asistentem pedagoga v kabinetě, protože tam mají klid.

- Myslíš si, že učitel s asistentem pedagoga spolupracuje?

Ano. Domlouvají se, co má asistent pedagoga probrat s tímto žákem. Taky se domlouvají třeba na výletech, jestli pojedou s námi. Nebo když někdo jiný potřebuje pomoc, tak si ho vezme asistent pedagoga taky do kabinetu.

- Jaký by podle tebe měl být asistent pedagoga?

Určitě musí být trpělivý, protože je to těžká práce. Někdy takové dítě potřebuje hodně času na úplně lehký příklad, takže musí být asistent pedagoga klidný a čekat. Taky musí být chytrý a hodný, aby uměl dítěti vysvětlit, to, co nechápe.

Rozhovor č. 5 s žákyní 8. třídy

- Jaké děti podle tebe potřebují asistenta pedagoga?

Já si myslím, že se jedná o děti, které jsou v učení pomalejší, nedokážou udržet pozornost nebo jsou fyzicky a psychicky postižené. Nemusí být vždy postižené nebo nemocné, ale musí mít nějaké vyšetření, které jim prokáže, že potřebují asistenta pedagoga.

- Jaká je podle tebe náplň práce asistenta pedagoga?

Myslím si, že bere ty děti do kabinetu, kde mají na učení klid a naruší tak zbytek třídy. Děti, které má na starost vlastně učí místo učitelky a veškerou látku jim vysvětluje důkladněji, aby ji pochopily. Když má na starost více dětí, tak musí učit každé jinak, protože na tom jsou třeba rozdílně.

- Jaký je rozdíl mezi učitelem a asistentem pedagoga?

Učitel učí celou třídu. Asistent pedagoga jen pár dětí.

- Myslíš si, že asistent pedagoga musí mít stejné vzdělání (školu) jako učitel?

Vzdělání mají asi stejné, možná nemusí asistent pedagoga na školu přímo pro učitele, ale musí mít pedagogické vzdělání.

- Je ve vaší třídě přítomen asistent pedagoga?

Nikdy jsme ve třídě asistent pedagoga neměli.

- Myslíš si, že by zde byl zapotřebí?

Myslím, že pár spolužákům by jeho přítomnost určitě prospěla.

- Myslíš si, že učitel s asistentem pedagoga spolupracuje?

Určitě se musí na jednotlivém učivu domlouvat. Myslím tím, že učitel říká asistent pedagoga, co je potřeb s dětmi probrat atd. asistent pedagoga je vlastně asistent pro učitele, takže by to měla být učitelovo pravá ruka a pomáhat mu se vším.

- Jaký by podle tebe měl být asistent pedagoga?

Asistent pedagoga by měl mít vlastnosti jako každý dobrý učitel. Měl by chytrý, trpělivý, spravedlivý, hodný, ale zároveň i přísný. U asistenta pedagoga je asi hodně důležitý, aby dětem dokázal porozumět, a dokázal jim dobře vysvětlit látku.

Rozhovor č. 6 s žákem 9. třídy

- Jaké děti podle tebe potřebují asistenta pedagoga?

Děti, které jsou opožděné, zpomalené a nemyslí jim to tolik, jako ostatním dětem. Nemusí být přímo postižené, ale jsou v učení horší než ostatní.

- Jaká je podle tebe náplň práce asistenta pedagoga?

Měl by pomáhat těm pomalejším dětem ve třídě. Brát s nimi látku podrobněji, pomaleji a rozebírat to, čemu nerozumí konkrétněji.

- Jaký je rozdíl mezi učitelem a asistentem pedagoga?

Učitel má na starost celou třídu, ale asistent pedagoga pouze ty slabší děti.

- Myslíš si, že asistent pedagoga musí mít stejné vzdělání (školu) jako učitel?

Myslím si, že asistent pedagoga nemusí mít přímo vzdělání jako učitel.

- Je ve vaší třídě přítomen asistent pedagoga?

Ve třídě nemáme asistenta pedagoga a nikdy jsme ho tam neměli.

- Myslíš si, že by zde byl zapotřebí?

Myslím si, že by tam určitě zapotřebí byl. Máme ve třídě asi dva spolužáky, kteří jsou pomalejší než my a učení jim moc nejde. Myslím si, že kdyby měli asistenta pedagoga tak by na tom byli dnes lépe. A pro nás by to bylo taky lepší, protože učitelé by se s nimi nemuseli zdržovat, a mohli by se v klidu věnovat nám.

- Myslíš si, že učitel s asistentem pedagoga spolupracuje?

To úplně nevím. Myslím si, že asistent pedagoga se musí s učitelem minimálně domlouvat na tom, jaké známky budou mít děti, které má asistent pedagoga na starost. Takže učitel vlastně kontroluje a známkuje, co s dětmi asistent pedagoga probral.

- Jaký by podle tebe měl být asistent pedagoga?

Měl by být určitě trpělivý, zábavný, ale zároveň i přísný, aby z něj měly děti respekt a poslouchaly ho. Taky by měl být chytrý, aby dokázal děti něco naučit a věděl, co je vlastně učí.